

Godina u linearnom gradu

POL DI FILIPO

POL DI FILIPO GODINA U LINEARNOM GRADU

Naslov Originala:
A YEAR IN THE LINEAR CITY by Paul di Filipo
Prevod sa engleskog
Sonja Janoski

*“Bio je to rezultat njihovog viđenja...
Amerike kao čudovišne zemlje plesa,
koja se rasprostirala od. jedne do druge
obale,
pod krovom noći bez zvezda, s hot
bendovima
koji vitlaju u krug hiljade usamljenih
parova, sve brže i brže, žestinom
subotnje večeri. ”*

Džon Klelon Holms, *Idi*, 1952.

1. Strah od zatvorskih bikčina

Februar je, a njegov otac bio je u stanju da govori isključivo o svojoj predstojećoj smrti, žestoko se zaklinjući da je video čopore zatvorskih bikčina kako se gomilaju isključivo radi njega, mrlje sa zupčastim krilima koje lebde, nalik na čestice pepela u ustajalom, iskričavom dimu iznad severne ivice sveta. Smrznut do koske u hladnjikavom stanu koji je gledao na kolovoz/kolovid, starac je urlao do mile volje u onim retkim trenucima u kojima je Dijego Krpario uspevao da natera sebe da poseti oca, kao da je prikupljao sva svoja strahovanja i prebacivanja iz sata u sat do dolaska svoga jedinca. Na veliko sinovljevo iznenađenje, ali u skladu sa starčevim karakterom, Dijegu se činilo da u preplašenom psovanju svoga oca otkriva prizvuk divljeg ponosa, kao da pretpostavljena količina zatvorskih bikčina koja će biti neophodna da bi odvukla prastarog grešnika njegovoj posmrtnoj sudbini zavređuje nekakav perverzni aplauz.

Pošto je sezonsko sunce potpuno nestalo s neba u tom mesecu, bljuzgavica se gomilala u slivnicima duž ivica trotoara na Brodveju, kao da su sve one avgustovske dvokolice pune začinjelog sladoleda izručile svoju sadržinu duž kolovoza i obale. (Da li je daleka, uglavnom neprimetna toplota iz prljavog i zloglasnog predgrađa možda malo rastopila tu bljuzgavicu na odgovarajućem ivičnjaku pločnika, dok su rashlađujuće magle sa druge obale pretvorile u još čvršći žele paralelne, zaleđene mlazeve? Možda da, možda i ne. Doduše, leti su stanari u zgradama na kolovozu tvrdili da se kupaju u znoju više nego njihovi susedi na suprotnoj stani Brodveja, dok su zimi sa zadovoljstvom dočekivali kompenzaciju u vidu spuštanja termostata. Isto tako, žitelji obale zimi su nešto malo jače podrhtavali, ali su se hvalili svežinom svoga staništa kada je besnela pasja vrućina pod sezonskim suncem u usponu. Međutim, Dijego, povlađujući racionalizmu jednog pronicljivog majstora, bio je sklon da poveruje da nijedno delovanje dva antipoda nije bilo realno, već da su u pitanju bile samo psihosomatske reakcije na blizi-nu kolovoza, odnosno reke.) Izlaženje da bi se otišlo u posetu starcu, čak i pri

najlepšem vremenu, bilo mu je zadatak koji je stalno odlagao, ali naročito mukotrpan u ovo doba godine.

Dijego je živio u opštini Kremenodivljak. Populacija: oko 100.000, raspoređena uz i niz stotinu blokova; trenutni gradonačelnik: bučni i tvrdoglavi Mučko Bakrenodrška; ambijent: uprkos ružnom nazivu opštine, sasvim kulturni i predusretljiv. Dijegova gajba: stan u Pogledu na ulicu, u 10,394.850. bloku Brodveja, iznad prodavnice voća i povrća nazvane Sverdloprodukt. (Njegov otac živio je samo nekoliko blokova dalje, prema Nizgradu). Građevina od plavog kamena u kojoj su bili smešteni Dijego i njegovi prvi susedi nalazila se na obali Brodveja.

I Pogled na ulicu i obala: slatki. (Iako nije uvek tako bilo. Dijego bi se često žacnuo pri sećanju na tmurne dane i sablasne noći svoga detinjstva u istom onom stanu u kojem je sada Bazalo Krpario provodio svoje poslednje dane. Jedva čujni, šaputavi, daleki plamenovi iz Prljavog i zloglasnog predgrađa bacali su skakutave senke na zidove spavaće sobe malog Dijega, ma koliko se trudio da spuštenu zelenu roletnu od voštanog platna zalepi na prozorsko okno pre nego što zaspi. A od re-dovnog urlanja vozova koji su išli ka Uzgradu okna su zveckala. Ono u čemu je danas Dijego uživao nije stekao bez muke, nasleđstvom, već svojim vlastitim trudom).

Izležavajući se u krevetu, tog oblačnog zimskog jutra, Dijego je shvatio da će teško uspeti da se potpuno razbudi. Sinoćni izlazak sa prijateljima - koji podrazumeva premnogo cigareta, visoki nivo isparenja i stalno pritanje piva *rude bravo*, teškog kao narkotik, iz opštine Cevovoda - uzeo je svoj danak. Utonuo u svoju vlažnu i lepljivu posteljinu, kiselo raspoloženi Dijego mogao je da razmišlja isključivo o brojnim nepravdama koje su ga u životu zadesile, a ne i o bilo kojoj kompenzujućoj lepoti življenja. Zato je defile njegovih misli uobličio sledeće učesnike:

Njegov škrti i tvrdoglavi stanodavac Mlatipara Kamenorezac već mesecima neće da unajmi čak ni majstorskog šegrta da popravi radijatore u Dijegovom stanu, a to mu utoliko više jede džigericu što je para za grejanje besplatna i sprovedena cevima ispod svakog bloka, kao deo neopisivo ogromne infrastrukture Linearnog Grada.

Njegov najbolji prijatelj, impulsivni i prepredeni Zohar Kaš, koji je otkrio birtiju u 10.395.001. bloku Brodveja, nazvanu Slični momci,

gde se *rude bravo* lilo na sve strane poput tečnog samoubistva, I koji je navalio da priredi utakmicu u pijenju s nekolicinom lokalaca Cevovoda.

Kašova najnovija ljubavnica, kapriciozna Milagra Avanturka, koja je, senzualno se ugnezdivši Dijegu u krilo u jednom trenutku te nacvrcane, mutne večeri, izazvala tuču s Dijegovom ljubavnicom, zastrašujućom Masivom Žestokom.

Masiva je, odmah za njom, prišla da i ona učestvuje u pomalo suludom uzvraćanju, pošto se Dijego sećao kako je svoje ljubomorne optužbe potkrepila divljačkim udarcem u pravcu Milagre - udarcem koji je srećom, imajući u vidu Masivine telesne proporcije u poređenju s Milagrinim, promašio, zahvaljujući izvesnoj nacirkanoj iskrivljenosti percepcije. Kako li samo neke đavolski privlačne ženske imaju žestoku narav!

I zatim, naravno, iz ovog kataloga ogavnosti ne može se izostaviti Jejl Arlaukavi, Dijegov kolega pisac. Premda nije odobravao niti je sam pisao KF, dakle pripadao suparničkom književnom krugu, Jejl je takođe bio pozvan na opštu cirku te noći. Međutim, najveće dostignuće Arlaukavog te večeri bilo je da pokaže totalnu nesposobnost da svari više od pet krigli *rude brava* a da pri tom ne počne otvoreno i oštro da se loži na ženu jedne surove face iz obezbeđenja Sličnih momaka i time izazove naprasno izbacivanje Krparija i pajtosa u bljuzgavicu Cevovoda, koja se ni najmanje nije razlikovala od mokre i ledene bljuzgavice oko Sto pedeset prvog bloka u Nizgradu.

Sećanje na naduvenu oteklinu oko Jejlovog levog oka, koja je postajala sve modrija dok su svi zajedno putovali kući podzemnom železnicom, donekle je oraspoložilo Dijega, i on se malčice izvukao ispod ćebadi da oproba vazduh. Previše leden. Možda je, ipak, na kraju krajeva, bilo nešto malo istine u mišljenju da su zgrade na obali pod uticajem druge obale...

Muzika bi možda mogla da pomogne. Dijego naglo izvuče mršavu, голу ruku da dohvati radio na noćnom stočiću. Kada su mu se lampe zagrejale, blistavi zvuci trube, nepogrešivo frazirani, uzdigli su se poput horskog pevanja ribarica, i Dijego je odmah osetio toplinu oko srca.

Rasturač Vispreni bio je genije, možda jedini genije koga je Dijego lično poznao. Crni muzičar, s večitom kul izrazom svog jektičavog lica iza naočara sa sočivima od oniksa, vrlo uredno doteran u svojim firmiranim pantalonama od gabardena i komotnim svilenim košuljama, za Dijega je predstavljao tipični lik svega što umetnost može da dostigne. Dijego je znao da je njegova proza najsavršenija na onim mestima gde je puštao da bude nadahnuta i povedena za nepredvidivim tokovima lirskih kompozicija Visprenog.

Komad se završio i začuo se glas spikera: "Slušali ste 'Put ne prestaje'. Truba Rasturač Vispreni; saksofon Lidija Uvrnuta; klavir Listić Krele; bas Dinger Drpar; bubnjevi Riđan Tapkaroš. Iz Gelipterovog hita, *Goreći vodokoci*, kataloški broj RLP4039. Sledi 'Jota' Persevala Sinkopatora. Ali, najpre, vesti u deset sati."

Dijego je zastenjao. Deset sati! Ako mora da sabije i posetu svome ocu i malo pisanja u sate između ovog trenutka i večere o kojoj se dogovorio s Masivom Žestokom, nije mu preostalo ni sekunde. Ali, pojavila se dvoumica: redosled. Ako odmah počne da piše, može mu se dogoditi stvaralački zanos, tako da izgubi pojam o vremenu i propusti priliku da poseti Bazala Krparija. Ako prvo ode ocu, Dijego će gotovo sigurno morati da se vrati iz doma svoga detinjstva prepun jakih emocija, koje će obojiti njegovo današnje pisanje.

Oklevao je samo za trenutak, a onda je pustio da pobedi dužnost. Na kraju krajeva, on je bio profesionalni pisac. Sigurno da može odložiti bilo šta što ga odvlači od njegovog zanata. Da li je Rasturač Vispreni ikada dozvolio da njegov, pretpostavimo, mrzovoljni otac utiče da mu se usne stegnu kad treba da ih namesti na pisak trube? Ni u kom slučaju!

Dijego iskoči iz postelje, odeven samo u bokserice. Pošto se istuširao toplom vodom (bar taj aparat za domaćinstvo preživeo je brljivost Mlatipare Kamenoresca) i naneo svoju najmiliju kolonjsku vodu *mejerbir br. 7* na svoje gotovo ćosavo lice (Prokleti dečaćki izgled! - pomišljao je Dijego u bezbroj navrata), osetio je da je na pola puta da opet postane čovek. Oblačeći se u svoju najmiliju zimsku odeću, pantalone od tvida, košulju od lanenog platna, vuneni prsluk i komotnu crnu jaknu, priznao je da mu je stomak možda dovoljno oprostio sinoćna preterivanja da bi primio ma-lo hrane. Ali, brza provera frižidera nije pokazala ništa što bi

odgovaralo ljudskoj ishrani i Dijego je odlučio da kupi nešto usput, dok bude išao kod oca. Uvukao je noge u svoje iznošene terenske cipele i izišao iz stana, bacivši čežnjivi pogled na neuredni pisaći sto.

Skakućući do ulice niz stepenište - čija mu je dobro poznata ograda bila glatka pod rukom, metalni umeci na nosećim drvenim stubićima nudili su čvrst oslonac za veranje, a ustajali mirisi iz kuhinja pružali istorijat navika njegovih suseda - Dijego je naizmenično prebira u mislima narednu epizodu priče koju je upravo pisao i pokušaje da smisli taktiku kojom će, kroz razgovor, postepeno izvući svog oca iz njegove uobičajene, žestoke paranoje.

Obrevši se na prepunom trotoaru, Dijego je odmah naišao na Lajla Sverdla koji je raspoređivao neke svoje produkte otporne na hladnoću - krompir, repu, jabuke i slično - po svojim štandovima ispred radnje, kako bi privukao moguće kupce iz užurbane mase pešaka. Kršni biznismen kosog pogleda - kao i uvek, sumrak u pet sati činio je da mu lice izgleda musavo - prijateljski je pozdravio Dijega.

“Krpario! Je l’ na pijacu po sveže banane? Poslednji vozovi su doneli neke izuzetno ukusne. Ne bi’ znao da ti kažem ka’ ćemo opet videti nešto takvo.”

“Svakako, Lajl. Sačivaj mi jednu granu zelenih, a ja ću kasnije doći po njih.”

Dijego podiže okovratnik jakne da se zaštiti od hladnoće i zakorači dalje, ali Sverdlo ga zaustavi, uhvativši ga za lakat. Piljar se zaverenički nagnu sasvim blizu Dijega i reče:

“Ima l’ šanse da ti i tvoji pajtosi uskoro pribavite više ovoga?”

Ispod nabora bele, uprljane kecelje, Sverdlo izvuče čudnu pločicu. Vezana na kožnu uzicu, provučenu kroz probušenu rupu, debela krljušt gmizavca, velika kao debela kriška krompira, svetlucalaje, hromatski neodređeno, prelivajući se gotovo u svim duginim bojama.

Dijego se trže kada je ugleda. Loše uspomene na ona tužna vremena, kada je bio u bedaku i spreman da se izloži opasnostima koje su danas izgledale neprihvatljive, stropoštale su se iz mentalnog potkrovlja gde je verovao da su bezbedno pohranjene.

“Ja... treba da se obratiš Zoharu Kašu za još krljušti.”

“Dobro, dobro, navratite obojica neko veče, kad zatvorim dućan. Dobro ću vam platiti jer mogu da prodam sve koje možete da mi dobavite. Ljudima uvek treba malo sreće. Evo, uzmi jednu jabuku, Dijego.”

Dijego prihvati voće i pohita dalje. Ali kada je izmakao van Svrđlovog vidokruga, on baci voće u slivnik, uprkos gladi, gde je ono ostalo da se ljuljuška u prljavoj, zimskoj, ledenoj tekućini poput bezbrižnog jesenjeg siročeta.

* * *

Na studenom i klizavom crnom pločniku Brodveja uspevale su da se smeste uobičajene hrpe kolica na guranje i biciklista, koji su se borili da prodru kroz na-nose splačina, kao i poneke čvrknute električne čeže koje je sklepaio neki putujući, ili neki drugi majstor, za vlastitu upotrebu ili za klijenta. (Ovakvih unikatnih vozila bilo je, počev od malenih lakih četvorotočkaša, nešto većih od ležaja na biciklističkim točkovima, pa sve do komplikovane limuzine s poprečnim sedištima koju je kreirao Prakiljos Otkapaka a posedovao je Mućko Bakrenodrška.) Uputivši se niz grad, Dijego je osetio kako mu dnevno sunce, podižući se sve više, greje ramena, dok je njegova lopta, kao i uvek, polako prolazila iznad Brodveja, počev od jutarnjeg uzdizanja u Uzgradu, do večernjeg silaska u Nizgradu. Mišići mu se opustiše i on tek tada, iznenađen, primeti da ih je sve vreme držao zgrčene. Mrzovoljno i dugotrajno umiranje njegovog oca, i Svrđlova pohlepna nezajažljivost - obe ove kuke mora da su se bile zarile u njega i zavrnule se.

Ugledavši štand s novinama gde je obično kupovao, pretrpan raznobojnim ilustrovanim časopisima, Dijego iznenada shvati da je toga dana izišlo novo izdanje njegovog omiljenog magazina *Mirror Worlds*. Štaviše, to novo izdanje sadržavalo je jednu novu priču koju je napisao niko drugi već Dijego Krpario, koga su čitaoci *MV* pre dva meseca izglasali za svog najomiljenijeg pisca! Ubrzavši korak, Dijego pohita ka štandu, gde ga pozdravi Draženko Zadovoljac.

Odeven u mnogo slojeva da bi se zaštitio od mraza, uključujući nekoliko marama, dva para prljavih rukavica bez prstiju i čitav asortiman ludo išaranih i nepodudarnih košulja i pantalona,

Zadovoljac je održavao prenatrpani štand u svim klimatskim uslovima, od prvih nagoveštaja praskozorja dnevnog sunca, do poznih sati u kojima su čitave reke pozorišne publike tekle prema svojim kućama. Dijego je zamišljao da omanji, prijatni, večito mladi prodavac spava u nekakvoj jakoj ali improvizovanoj građevini i nije mogao, uz sve napore svog velikog profesionalnog talen-ta, da ga vidi u bilo kakvom drugačijem okruženju.

“Dijego, prijatelju moj!” uzviknu Zadovoljac, vešto deleći novine i časopise kupcima dok je ćeretao. “Evo novog izdanja tvog magazina! Danas sam prodao već tri primerka, zahvaljujući tvom dodatku. Ta nova priča ti je superiška!”

Dijego se nasmeši i pocrvene za nijansu jače nego što bi hladni vazduh mogao da izazove.

“Hvala ti, Draženko. Pa, da ti onda udvostručim prodaju. Daj mi tri primerka, molim te.”

Zadovoljac zastade da, delimično pokrivenim prstom obriše nos koji mu je curio i potom izvuče tri primerka *Mirror Vorlda* s letvica koje su podupirale dva do četiri tuceta drugih KF magazina, pričvršćenih popreko širokom, elastičnom trakom. “Tri bika, šest teladi, osam iskrica. Ili, dve ženske, deset klinaca, dvanaest iskrica.”

Dijego stade da pretura po džepovima tražeći kovani novac i na kraju izvuče tri stare ženske, čija je zlatasta prevlaka potamnela od vremena i upotrebe, tako da se gotovo nije video lik ribarice urezan popreko preko oblaka.

“Znači, bikčine su danas prizemljeni.”

“Jes’ bogami. Bikčine i ribarice danas nisu u istom broju! Uvek se obradujem kad vidim ribarice. Za vreme Bakrenodrškinoog prvog mandata, ako možeš da se setiš, ribarica nikada nije bilo manje od dve na jednog bikčinu i Kremenodivljak je napredovao kao čovek s gipkim prstima u gomili četvorostrukih amputata sa svrabom u bulji.”

Dijego smesti magazine u široki džep sa strane.

“Bojim se da je to bilo pre mene. Znači, ti si poreklom s reke. Nikad ne bih rekao.”

Zadovoljac baci pogled niz najbližu poprečnu Ulicu, blok Kremenodivljak 848, prema širokoj Reci, na kojoj su se videle tačkice, u stvari čamci i brodovi i pokoja zalutala santa leda.

“Nikakve šine s Vozovima za Draženka. Proklete prljave skalamerije, bez obzira na to koliko fine i potrebne robe istovaruju. U svako doba mi daj čistu reku radije nego ošljunčeni Kolovoz.”

Dijego se nasmeši na ovo iznenadno otkriće Zadovoljčeve skrivene ličnosti.

“Kada si poslednji put častio sebe izletom na Reku, Draženko?”

Zamislivši se, Zadovoljac stade glasno da razmišlja:

“Pa, čekaj da vidim... Gradonačelnik je u to vreme bio Olimpija Barios, a moja sestra, dole u Salatagrađu upravo je rodila svoje treće dete. On je sada otišao u penziju sa četrdeset pet godina i ima baš dobru penziju od mesara. Dunja Adica svakog vikenda priređivao je krstarenje niz zemljouz Kremenodivljaka 748, a ja sam gotivio curu po imenu Fetulja Prvoligaš. Imala je brata po imenu đenga, koji je jednom vozio točak sve do Spojnice samo da bi uštedeo lovnu za metro...”

Postajući nestrpljiv, Dijego prekide to mrmljanje.

“Dakle, to je bilo prilično davno. Zar nije došlo vreme da uzmeš slobodan dan i da se još jednom provedeš?”

Obično smireni Zadovoljac delovao je zabezegnuto.

“Ko će da mi čuva štand dok zujim unaokolo? Ko će prodavati tvoje krpice, tvoj pačvork? Da se provedem! Nije u igri, Krpario! Ne, nije u igri!”

Dijego se udalji uz osmeh i prijateljsko mahanje rukom.

Kernerov restoran brze hrane mamio ga je u bloku Kremenodivljaka 845 i Dijego utrča u njega, smesta obavijen sumaglicom dobrodošlice u vidu isparenja od prženja slanine, kuvanja kafe i kuvarevog znoja. Pošto je seo na barsku stolicu kraj mermernog šanka, naručio je sendvič od jaja u tostiu od pšeničnog hleba, uz to kriške i sok od pomorandže i duplu kafu. Dok je čekao na svoju hranu, izvukao je jedan primerak *Mirror Vorlda* i otvorio svoju priču.

Hmmm, ovog puta prilično dobra ilustracija. Priči je dao naslov “Veliki svet, mali svet” i ilustrator je tačno prikazao Dijegove opise. Dijegova ključna zamisao bila je da je svet mogao da postoji tamo gde su uslovi dozvoljavali da se jedan manji svet, prateće sastajalište, ispolji na nebu većeg sveta. Dijego je izmislio naziv “sestrinski” za taj neverovatni prirepak. Ilustrator - Vatalo Zasenjivač, koji je prošlog meseca tako dobro uradio jednu drugačiju Dijegovu

priču - naslikao je fantastični nebeski brod kako se uzdiže u pravcu "sestrinskog", koji je predstavio u obliku dalekog okruglastog tela s nejasno naznačenim topografskim karakteristikama.

Stigla je Dijegova hrana i on rasejano počeo da jede dok je na brzinu čitao svoj tekst, osećajući mešavinu zadovoljstva i strepnje. Žmirnuo je očima na nekoliko slovničkih grešaka, a pri trećoj čvrsto je odlučio da natera svog urednika Sporaća Komplikatora na razgovor o nezamenljivosti korektora u *MV*.

Završivši doručak i priču istovremeno, Dijego plati, pogleda na sat, skoči kad ugleda kako su se kazaljke preteći približile jedanaestici, i pohita napolje.

Prelazeći na drugu stranu Brodveja kod bloka Kremenodivljak 842, Dijego ugleda očevu zgradu na strani kolovoza svega nekoliko desetina metara pred sobom. (Je li to odjednom za nijansu otoplilo? Dijego spusti okovratnik.) U ovom delu grada trotoari su bili starinske ploče od škrljaca - nasleđe nekog preduzimljivog gradonačelnika koji je bio na vlasti mnogo pre nego što se Dijego rodio - i dobijali nepredvidljive poklone u vidu kamenja koje bi izbljuvao neki voz ili brod. Na tim stopljenim, sivim pločama odigralo se čitavo Dijegovo detinjstvo, reklo bi se. Beskrajne igre Liličnog bezbola i žmurke, kolena sa štitnicima, pobednički usklici i šmrcanja sa suzama u očima. Kako samo uspomene iz mladosti, nikada duboko ispod površine, odjednom uzdignu svoje proročanske likove!

Dijego zastade ispred jedne imponirajuće zgrade, sve u stubovima i lučnim prozorima: Odeljenja Narodne biblioteke u Kremenodivljaku. Tu, udobno zavučeni u nišu tokom svih godišnjih doba - počev od leta u kojem su pepeo i prašina s kolovoza uletali kroz prozore prekrivajući slojevima prozorsku dasku i odeću čitalaca, pa sve do zime, kada bi led zacementirao čestice prljavštine po oknima, pružajući dobrodošlo olakšanje - Dijego je gutao knjigu za knjigom, učeći ono što bi mogao da postane.

Užurbani prolaznici, zaobilazeći oko Dijega, okrnuli su ga i probudili iz razmišljanja, te on zakorači dalje.

Samo dve zgrade pre nego što će stići do očeve, obuze ga potreba da zapali jednu - verovatno usled podsvesne taktike odlaganja, priznade Dijego, kriveći lice - i on skrenu u Ivansonovu bakalnicu.

Tesna, lepo opremljena, prenatpana prodavnica ostala je gotovo ista kao u danima Dijegovog detinjstva. Iza tezge, puneći police precizno, kao mašina: Prosper Iverson, bure od čoveka s ćelavom glavom. Upravljaajući ručnom kasom, njegova žena Esmin, upola manja od njega i nalik na miša, po boji i ponašanju.

“Prosper, Esmin, ćao. Ide li posao?”

“Nije loše” odvrati čovek pre nego što je njegova žena stigla da otvori usta. “Šta ćemo danas, gospodine?”

“Paklicu ‘Saraja’, molim, i šibice.” Prosper isporuči traženu robu uz najmanje mogućih pokreta i Esmin je otkuca na kasi račun. Dijegov pogled pade na novi pančbord, smešten pored kase, i on reče:

“ Hajde da i ja oprobam sreću.”

“Deset iskrica”, promrmlja Esmin. Dijego joj predade kovanice i za uzvrat primi jednu spravu, nalik na kratko, tanko šilo sa četvrtastom drškom.

Treperavo litografisana vertikalno postavljena ploča, oko dve stope široka, tri stope visoka i debela jedan inč, imala je gotovo čitavom širinom na stotine rupica zatvorenih folijom. U gornjoj četvrtini table nalazila se jedna reklama, upadljiva na prvi pogled: drečeće obojeni strip o ženi u spavaćoj sobi odevenoj u donje rublje, na koju gviri mnoštvo skrivenih posmatrača, praćen uskličnim rečenicama o nagradama, opkladama, dobitnim kombinacijama i obostranom uzbuđenju voajera i egzibicionista.

Dijego čvrsto uhvati šilo, nasumice izabra rupu i zabode ga u nju. Kada ga je izvukao, povuklo je za sobom čvrsto umotani svitak hartije. Dijego skide spoljnu prevlaku i razmota ga.

“Cipela, zvezda, šešir, srce, okrugla munja.”

“Nažalost, niste dobitnik”, spremno je odrecitovao Prosper.

“Hoćete li mi dozvoliti da sam proverim?”

Prosper nabusito stisnu usne, ali reče:

“Samo izvolite”.

Dijego je pažljivo pregledao pančbord i potvrdio mišljenje trgovca.

“Pa dobro, možda sledeći put.”

Na izlazu, Dijego zaobiđe ukrućenu staricu u vlažnoj bundi i šeširu nalik na polupečeni kolač. Glasno uzdišući, žena je premetala po rukama dve velike papirne vreće pune kolonijalne robe.

“Gospođo Tikvan, dajte da vam pomognem.”

Žena baci pogled preko ramena, prepoznade Dijega, nasmeši se i reče promuklim glasom:

“Baš ti hvala, Krpario. Oduvek si bio ljubazan dečko”.

Kada su izišli, Dijego je uspeo da zapali jedan “Saraj”, pošto je prethodno prebacio obe kese u jednu ruku. Pučkajući slatki dim, odveo je gospođu Tikvan natrag, u njen stan u istoj zgradi u kojoj je stanovao Bazalo Krpario.

“Kako ti je otac? Više ga uopšte ne viđamo da izlazi ili šeta okolo.”

“Bojim se da više ni nećete, gospođu Tikvan. On umire. Rak u stomaku. U stvari, nije mu toliko loše u fizičkom smislu, ali je potpuno klonuo duhom zbog te bolesti. Sve što može jeste da sedi i posmatra Prljavo i zloglasno predgrađe.”

“Ah, pa on strepi da će ga uskoro ščepati zatvorske bikčine. Pokušaj da ga ubediš da niko od nas ne zna koja će vrsta nadzemaljskih pratilaca doći po nas kad budemo umirali. Može se isto tako dogoditi da se u tim trenucima nađe okružen grupom preslatkih ribarica. Eto, pogledaj iznad sebe. Zar se bikčine i ribarice nisu sjatili u istom broju?”

Dijego iskrivi vrat i zagleda se u nebo. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da usredsredi pogled na stalne stanovnike atmosfere, toliko je bio navikao da na njih ne obraća pažnju.

Visoko iznad zgrada, dokle god je Dijegu pogled dopirao, kako nad Uzgradom tako i nad Nizgradom, kružio je jedan osrednji ali značajni broj Zatvorskih Bikčina i Ribarica, tih ikona sile i ljupkosti, nejasno vidljivih na visinama njihovih uobičajenih krstarenja. S vremena na vreme bi kosmate - ili pernate - krilate individue poletele naniže, ciljajući prema raznim mestima u kojima su se njihovi klijenti upravo suočavali sa smrću, i otkrivajući sitnije detalje svoga izgleda, iako nejasne usled brzog kretanja. Ostali nadzemaljski pratioci, noseći svoje pokorne terete naviše, putem bez povratka, usmeravali su svoj let ili prema Prljavom i zloglasnom predgrađu ili ka drugoj obali, a na njihova mesta su dolazili drugi, praznih ruku.

Dijego spusti pogled i slegnu ramenima, oguglao na uobičajeni prizor.

“Naravno da se slažem. Ali on je prepun mržnje prema samom sebi i to mu ne dozvoljava da stvari sagleda iz drugog ugla.”

“Da li još okrivlja sebe za smrt tvoje majke?”

Dijego ne odgovori, već zastade da osmotri čvrsto, premda ostarelo drvo zasađeno u kvadratu od zemlje, gde je bila uklonjena jedna livena ploča s trotoara.

“Jel’ ovaj storkelja još cveta svakog proleća?”

“Redovno”, odvrati gospođa Tikvan.

Dijego je ćutke pušio dok su se uspinjali do poznatog doksata. Sve dok nisu stigli do vrata stana gospođe Tikavan na prvom spratu nije odgovorio na pitanje svoje bivše susedke.

“Ne samo da nikada nije prestao da okrivlja sebe već hoće i mene da odvuče zajedno sa sobom dole u zagađeni kanal svoje krivice.”

* * *

U poluosvetljenom hodniku na trećem spratu doma dečaka Dijega stalno se osećala hladnoća i čitav niz raznovrsnih smradova - od jeftinih cigara, prolivenog piva, prljavih tepiha, sredstva za dezinfekciju - njemu blisko poznatih. Dijego zakuca na vrata stana Bazala Krparija, a potom uzviknu:

“Oče, ja sam!”

Pošto nije bilo pozdrava, Dijego sam otključa vrata i uđe.

Smradove spolja sada je dopunio još jedan, od istrulelog tela u kombinaciji sa zgrušanim mlekom. (Bazalo je mogao da podnese samo blage tečnosti u svojoj ishrani.) Dijego istog trenutka pređe pogledom preko nepromenjene unutrašnjosti sta na: predebelo tapaciran nameštaj star koliko ceo ljudski vek, prekrivači za divan koji skrivaju pukotine na tkanini; rahitični drveni sto za ručavanje, nagnut na desnu stranu, uramljene grafike sentimentalnih scena kao što su “Deca koju preko provalije prevode ribarice” ili “Gradonačelnikov bal u Enoji”. Opšti utisak bio je da se čovek nalazi u muzeju izandalih starudija.

Bazalo Krpario spavao je u stolici okrenutoj prema otvorenom prozoru, tako da mu se s ulaza video samo vrh kratko ošišanog temena, dok su radijatori uzalud kloparali pod naletima hladnog vazduha. Dijego priđe ocu uz bok. Umotan u rukom ispleteni prekrivač za postelju, Bazalo je izgledao kao da je još dublje upao u svoje pogrbljeno, ostarelo telo nego u vreme prethodne posete. Bolest je sastrugala starčevo posivelo lice, tako da je ličio na ono što

se vidi kada ekipa majstora podigne kapak na kanalizacionom otvoru da bi sagledala dno skrivenih struktura grada: jedan podzemni splet namenjen ružnim potrebama, izvitoperen od grube upotrebe i stradao od vlastite starosti.

Dijego popravi čebe oko očevih ramena i zatim tiho zatvori prozor. Seo je pored bolesnika, zapalio drugi "Saraj" i zamišljeno nastavio da puši. Posle petnaest minuta Bazalo se probudio, a možda su ga i duvanska isparenja naterala da se osvesti. Polako mu se pogled razbistravao, ali kada je prepoznao Dijega, naglo je prikupio novu energiju, više iz zlobe nego iz zadovoljstva.

"Krajnje je vreme da me posetiš! Donesi mi mleko! I podgrij ga!"

Dijego ga je ćutke poslušao. Bazalo uze šolju u kvrgavu šaku i povuče jedan gutljaj. Mleko je procurilo na starčevu čekinjastu bradu. On drhtavom rukom spusti šolju na stočić pored stolice, zamalo ga promašivši, ali mu pođe za rukom da se zaustavi pre katastrofe.

Dijego primeni ono za šta se nadao da će biti nerazdražujući početak razgovora:

"Da li je doktor Maltret danas dolazio?"

Bazalo zareža.

"Taj nadržilekar! Šta mi on može pomoći?"

"On ti još daje lekove protiv bolova, zar ne?"

"Pogledaj." Bazalo klimnu glavom na levu stranu i Dijego ugleda nisku široku činiju pretrpanu siretama* (*Engl. Syrette (trade mark) - elastična ampula s hipodermičkom iglom koja sadrži samo jednu dozu medikamenta i služi za jednokratnu upotrebu (prim. prev.)*.) opijata. "Koristim ih što je manje moguće. Moram ostati budan i jak kad dođu nadzemaljski pratioci. Neće me pokupiti bez gušanja!"

"Tata, zašto ne bi opet razmotrio mogućnost da odeš u bolnicu? Prvopomoćna memorijalna gore u osamsto pedeset devetom sasvim je pristojna..."

"Fuj! Zar si zaista toliko navalio da trošim tvoju bednu očevinu na nešto beskorisno? Ti znaš moju dijagnozu. Beznadežno! Zašto da zauzimam krevet koji bi neko drugi mogao da dobije? I zar to nije bolanica na obali? Zašto da i najmanje otežam Bikčinama da me pronađu kad mi dođe vreme? Takva bezočnost bi bez sumnje samo povećala moje sledovanje muka."

Dijego poče da gubi strpljenje:

“Pre svega, tata, ne možeš biti siguran koja vrsta nadzemaljskih pratilaca će doći po tebe. Svaka razumna osoba to bi ti rekla. Čuj, gospođa Tikvan se slaže sa mnom...”

“Jesi li ti to o meni razgovarao s onom matorom oštrokondom? Budi dobar i prekini to olajavanje i kaži joj da gleda svoja posla! Ja sam siguran da ću biti plen bikčinama.”

“Tata, pa to je nekakva sumanuta slika u ogledalu ponosa i arogancije kad tako govoriš! Niko ne može da stavi na kantar vlastitu dušu. Šta te navodi da predviđaš sebi takav kraj? Jedino samosažaljenje i samoprezir. Uz to, da li iko zna šta nas čeka posle smrti, u bilo kojem od ona dva carstva? Ne, dabome da ne zna.”

Bazalo ne odgovori, skrenuvši razjareni pogled sa sina da bi ponovo nastavio beskrajno osmatranje u pravcu kolovoza. U tom trenutku protutnja voz, čije je umirujuće, grleno groktanje pretvaralo prozorska stakla u svojevrsni kruti timpan.

Dijego se odvaži da pokrene nedodirljivu temu: “Tata, je li to zbog onog što se dogodilo mami? Da li još osećaš neku vrstu krivice? Oslobodi misli od tog gro-znog tereta! Molim te! Nije to bila tvoja greška!”

Neočekivano, obično žučljivi Bazalo nije smesta skočio da zgrabi Dijega za gušu. Starac kao da je za trenutak razmatrao nešto pre nego što je progovorio, a čak i tada glas mu je zvučao neočekivano smireno i staloženo.

“Sećam se kao da je bilo juče. Nikada nisam prestao da to ponovo proživljavam. Jedan bezazleni izlet na reku - tu kučku od reke! Mali čamac, ljupka žena i trogodišnje dete. Sunčeva svetlost i smeh, piknik i prokleta budala s gitarom. A onda se dovaljala magla, meka i prijatna poput belog sleza, i ogromni brod je prošao, čudovište bez imalo obzira prema ribicama koje će smrviti. Sledeće ćega se sećam: svi mi u vodi, a ja jedini umem da plivam. Ti si se zakačio za mene kao mala pijavica, da bi spasao svoju kožu, i kako sam onda mogao da zaronim za jednom, jednom Fonekijom? Ti bi se sigurno udavio. Zato se udavila ona, umesto tebe. A tada su iskrsele one, četiri ribarice, zaronile, podigle njeno mrtvo telo sa koga se slivala voda i odnele ga na Drugu Obalu. *Četiri* Ribarice, čuješ li! Eto koliko joj je duša bila teška od vrline! Odnele su je u carstvo koje sigurno

nikada neću videti, zbog svih mojih grehova nepažnje, svih mojih loših opredeljenja koja nisu ni bila opredeljenja!”

Dijego nije pokušao da odgovori ili uzvрати protivoptužbom na tu tužnu, prastaru priču. On se već odavno bio pomirio s majčinim odlaskom - kako bi trogodišnje dete uopšte i moglo biti odgovorno za takvu tragediju? - ali nije mogao da smisli kako da ureže slično pomirenje u sparušene grudi svoga oca.

Posle još malo vremena provedenog u ćutanju, Dijego ustade.

“Mogu li još nešto da ti donesem?”

“Ne. Samo me prepusti bikčinama.”

Dijego zakopča kaput i oseti težinu u džepu.

“Evo ti primerak moje najnovije priče.”

“Stavi ga pored ostalih.”

Dijego je spustio magazin na prašnjavu, klimavu hrpu drugih takvih, a zatim je izišao, zaključavši vrata za sobom.

Napolju, na trotoaru, opet je za trenutak zastao ispred starog drveta. Mesto prvog ljubavnog sastanka, skrovište, visoko i usko sedište na koje se moglo popeti da bi se osmatrali izmišljeni gusarski brodovi kako jedre niz Brodvej - ogoljene od zime, njegove trošne grane kao da su negirale ma kakvo buduće cvetanje.

* * *

Dijegova solidna, pouzdana, stara pisaća mašina “Kršolomija ostatak” ponudila je glatku površinu svojih tipki od slonove kosti poput prijemčivih vrhova prstiju neke ljubavnice, željna da usisa iz odziva njegovih prstiju svu onu zbunjenu povređenost koja je nastala usled posete ocu i da preobrazi bol u lepotu. Čim se vratio u svoj stan, Dijego je krenuo pravo ka pisaćem stolu. Sređujući stranice svog jučerašnjeg rukopisa, ubrzo se ponovo našao obuzet najnovijim svetom svoje mašte, spreman da još jednom pogura svojim dodatnim naporima taj čvrsti literarni brod poznat kao kosmogonijska fantastika, onako kako je najbolje umeo.

Sedeći ispred mašine - uz kucanje sata na navijanje koji je čučao na vidnom mestu tik ispred njega da bi ga podsećao na približavanje dogovorenog sastanka s Masivom Žestokom - Dijego je počeo da stvara tekst. Nije skidao kaput, pošto mu je soba bila ledena kao goveđa polutka iz hladnjače voza. (Ušavši u zgradu, Dijego je

snažno pokucao na vrata Mlatipare Kamenoresca u želji da s gazdom porazgovara o pokvarenim radijatorima, ali niko se nije odazvao.) U trenucima mirnog razmišljanja grejao je šake šoljom vrelog čaja. Iz radija su tekli kul tonovi Rasturača Visprenog, dok je muzičareva vedro raspevana truba slagala notu po notu u elegantnu arhitekturu komada "Vladar devičanstva". Posle izvesnog vremena, kuckanje Dijegove pisace mašine kao da se skoro sasvim uklopilo u ritam muzike.

Dijegova novela, tog trenutka u mašini, bila je naslovljena "Medijatori smrti" i bavila se fantastičnim svetom u kojem je proces umiranja predstavljao još veću tajnu nego u stvarnosti. U univerzumu koji je Dijego smislio nije bilo zatvorskih bikčina ni ribarica! Iz tog grandioznog priliva mašte dosledno je proisteklo sve ostalo.

Pošto nisu imali okultne usluge nadzemaljskih pratilaca, stanovnici tog sveta morali su da se pozabave posmrtnim ostacima svojih bližnjih kako su najbolje znali i umeli. Leševi su bivali bukvalno spaljivani, ili nečim opterećeni i potopljeni u vode tog čudnog sveta. Tako se vremenom razvio odred medijatora smrti, koji su uzimali na sebe taj neprijatni posao, naplaćujući svoje usluge. Ali siromaštvo najnižih društvenih slojeva često ih je primoravalo da se ilegalno otarase svojih mrtvacu, tako što bi ih naprosto bacali na đubrište ili ih prokrijumčarili u onostrane ekvivalente vozova ili brodova.

Štaviše, pošto je krajnja odrednica duša umrlih bila nepoznata, pojavila se i parazitska klasa šarlatana, mistika koji su sebi pripisivali uzajamno protivurečna znanja o raznim posmrtnim sudbinama čovečanstva. Lišen čak i pogleda na Prljavo i zloglasno predgrađe ili na drugu obalu koji bi mu mogao poslužiti kao ideja vodilja, obični čovek, pun očajanja, tražio je sigurnost i utehu u blagoglagoljivim, fantastičnim vizijama tih opsenara.

Dijego je zauzeo radikalni stav time što je za svoj glavni lik uzeo jednog od tih nemoralnih nitkova. Znao je da rizikuje da izgubi svoje čitaoce prikazujući tako ne-simpatični glavni lik, ali nije mogao da se odupre izazovu da verodostojno razvije takvu vanzemaljsku psihu. I ako bude uspeo da ubedljivo prikaže portrete naratora i društva, "Medijatori smrti" biće pravi pogodak. Čak je bilo moguće da ih dogodne Dijego ugleda kao kandidate za neku nagradu. Na kraju

krajeva, njegov rad je prošle godine stigao izazovno blizu takvom glasanju.

Dijego je satima pisao, zaboravivši čak da zapali cigaretu. Čaj mu se ohladio, muzika Visprenog bila je zamenjena bez pauze manje savršenim melodijama njegovih kolega, a dnevno sunce milelo je ka svojoj noćnoj postelji u Nizgradu. Uobičajena buka koja je dolazila s Brodveja, kroz koju bi povremeno jedva čujno dopro zvuk brodske sirene ili pisak parne lokomotive, ni za trenutak mu nije prodrila u koncentraciju.

Kada se mali budilnik odjednom aktivirao, njegova kreštava zvonjava zamalo je naterala Dijega da iskoči iz kože. Tipkajući kao sumanut, on završi pasus, izvuče hartiju iz Kršolomije i stavi je na zadovoljavajuće visoku naslagu listova. Dohvati izgužvanu kravatu s čiviluka na unutrašnjoj strani vrata i stade da je vezuje. Stavljajući u džep paklicu "saraja", otkrio je preostala dva primerka *Mirror Worlda* u jakni. Jedan je izvukao i hitnuo ga na pomoćni stočić. Drugi je sačuvao za Masivu.

Žureći od kuće, Dijego uskoro stiže na studenu ulicu.

Njegovo odredište: restoran Zezatora Diomeda. Njegova nagrada za teški celodnevni rad: zajednički obrok u srdačnoj atmosferi sa svojom đavolski atraktivnom draganom.

Šef restorana kod Diomeda sećao se Dijega iz prethodnih poseta, ali pisac ni za trenutak nije umišljao da je tome prethodila bilo kakva književnička reputacija. Ne, sigurno je isključivo Masiva - smesta utisnivši svoje drmatično prisustvo u svaki muški mozak - stekla svom partneru za stolom mesto u šefovom pamćenju. Njegove sledeće reči to su i potvrdile.

"Da li će, oh, ona vatrena mlada dama večerati s vama, gospodine?"

"Niko drugi, Cirkodile."

"Onda mi dozvolite da vam pokažem sto koji joj se prošli put dopao, kako je rekla."

Sedeći i proučavajući jelovnik, Dijego je čestitao samom sebi što nije zakasnio na sastanak. Često se dešavalo da pisanje ubaci klip u točkove njegovih najboljih namera da se tačno na vreme posveti Masivi.

Ali, ponos zbog tog svog podviga ubrzo se istopio pod teretom polučasovnog čekanja, rastvarajući se u mrzovoljnom durenju, jer ovoga puta Masiva nije bilo ni na vidiku u dogovoreno vreme.

Posle tri ispijene čaše - te večeri Dijegu se dopao "arkanum", moćna i odskora moderna mešavina rakije, ruma, limunovog soka, belanca, mineralne vode i jedne kapi bademove esencije - svu njegovu žudnju zamenio je iracionalni bes, sličan nervozu koja ga je obuzela toga jutra, kad se probudio. Da bi se oslobodio tog raspoloženja, Dijego zapali još jedan "saraj" i naruči četvrti "arkanum". Dok je čekao, on izvadi svoj džepni notes i olovku i poče da zapisuje deliće novih ideja za priču koje su nastale iz pića:

Svet u kojem postoji mnogo raznih životi-nja, ne samo riba, golubova, b. švaba, pa-cova. Neke od njih žive u kućama. Zovu ih "družbenice".

Paralelni gradovi izolovani iza VSOTT i TOS. Kako da komuniciraju?

Nebeski brodovi najčešće se koriste za putovanja.

Prot. je Kapetan.

Majstori koji "otkrivaju" nove stvari, umesto da ih samo popravljaju/krpe.

Krijušt se prodaje za džabaka - izvor?

Mogućnost posmatranja izdaleka.

Komešanje kod mesta na kojem je Cirkodil obično stojao, blizu ulaza, skrenulo je Dijegovu pažnju sa zabeležaka. Gomila lakeja opasanih belim keceljama okružila je ženu višu od njih. Osoblje je pokušavalo da je spreči da uđe u restoran, ali ona se nije dala. Rasturivši širokim pokretima ruku bespomoćne konobare i momke za raščišćavanje stolova kad gosti odu, žena je najkraćim putem ušla u salu za ručavanje, uputivši se pravo ka Dijegu, dok su je svi gosti zapanjeno pratili pogledima kao da je gola.

Ali, Masiva nije napravila takav gaf; bolje rečeno, bila je još odevena u svoje radno odelo i ono je nosilo prljave dokaze o njenom najnovijem zadatku na napornom poslu koji je obavljala.

Masiva Žestoka bila je požarnik, poručnik kod Ezmond Kasterlajn dobrovoljaca, jednog od deset vatrogasnih društava u Kremenodivljaku. Njeno radno odelo sastojalo se od širokog, tvrdog

šešira, podignutog na stražnjoj strani, ukrašenog zlatnim pečatima; vulkaniziranog ogrtača, dugačkog do članaka i ojačanog ogromnim mesinganim kopčama; jakne od jarkoplave vune, sa dvostrukim naprsnjakom i mesinganim dugmetima; odgovarajućih čakšira i gumenih čizama do kukova, poduprtih podvezicama koje su nosile razne bedževe celom svojom elastičnom dužinom. Njena maska s respiratorom njhala joj se na grudima, obešena o uzicu oko vrata.

Dok je krupnim koracima žustro prolazila kroz prostoriju, Masiva je svlačila jedan po jedan komad te odeće i hladno ga dodavala zapanjenom konobaru. Njena uniforma koja je izronila na kraju nosila je grozne tragove nedavne borbe. Čizme su joj se presijavale od vode i ispuštale mljackave zvuke pri svakom koraku. Na vrhu šešira video joj se duboki urez. Nagorelo parče kratke jakne na ramenu očividno se bilo zapalilo, a zatim je plamen bio ugašen. I čak na razdaljini od jednog do dva metra, Dijego je mogao da oseti smrad dima, jak kao mošus, kojim je odisala.

Na nekoj manjoj ženi taj izgled u ovim uslovima mogao bi da izazove sažaljenje. Ali Masiva nije bila tipični primerak svoga pola. Visoka preko šest stopa, bila je teža od Dijega pedeset funti, a da ni uncu nje-nog širokog, slatkog mesa nije trebalo skidati kao salo.

Krupnih grudi koje su imale protivtežu u plodnim kukovima, snažnih ruku koje su bile u stanju da gotovo prekriju dršku sekire kada bi je šakama obuhvatile, Masiva se uzdizala nad većinom žena - i mnogim muškarcima - poput kršnog rvača nad skupinom patuljaka.

Dijegova devojka pređe preko sale do njegovog stola. Ugledala je primerak *Mirror Worlda* koji je on bio stavio na njenu stolicu da je iznenadi.

“Nova priča! Ovo mi je stvarno ulepšalo dan! Daj da te poljubim!”

Masiva uskladi reči i dela, nagnuvši se da zagrljajem obuhvati Dijega i prilepi mu vlažni, široki poljubac preko usta i jednog dela brade. Nozdrve mu se ispuniše dimom koji joj se bio zadržao u kosi. Ona se uspravi i reče:

“Okej, a sada daj ti meni jedan, da dokažeš da nisi ljut na mene što sam toliko zakasnila!” Pre nego što je Dijego mogao i da mrdne da bi je poslušao, ona ponovi svoj veseli poljubac.

Zaljuljavši se, Dijego je imao utisak da je prisutna publika u restoranu poželela da aplaudira, ali se uzdržala iz pristojnosti.

Uz glasno smejanje, Masiva je skinula šešir. Otprilike jedan metar talasastih, smeđih uvojaka izruči se iz njega, poput vodopada, po njenim ramenima. Ona nemarno baci šešir na sto, oborivši čašu vode na pod gde se i razbila, i svom težinom zavalila se u stolicu, na magazin kojem se upravo glasno divila, ali ga sada već zaboravila u svojoj bujnoj strastvenosti.

“Tako mi grudi ribarica, umirem od gladi! Konobar! Jelovnik ovamo!”

Dok je konobar hitao ka njima, Dijego je proučavao Masivine zanimljive crte lica: debele obrve nadnosile su se nad tamnim očima, nos više plebejski nego rafiniran dominirao je bez izvinjenja, a široka usta nabubrelih usana skrivala su raskošno bele zube, koji su bili još uočljiviji zbog njenog potamnelog lica.

U celini gledano, Masivino lice imalo je lepotu kakvu Dijego nikada nije video na nekoj ženi i on se ponovo začudio što ga ona voli.

“Uzeću pregršt račića, zelenu salatu i goveđi odrezak od šesnaest unci - samo blanširan, i da bude šesnaest unci posle kuvanja! Ah, da, i dva krompira iz rerne i garnirung od luka isečenog na kolutove. Šta to piješ, Di? 'Arkanume'? Blijak! Donesite mi kriglu crnog 'tatvigovog piva', molim.”

Dijego se nadoveza na Masivinu porudžbinu:

“Hm, svinjske krmenadle i pirinač, molim. I to dobro prepečene krmenadle.”

Masiva mljacnu jezikom.

“Koliko da golub ključne! Ali, pretpostavljam da ne sagorevaš više od dvanaestak kalorija na sat sedeći za tvojom glupom mašinom. Ne kažem da rezultati nisu sjajni. Ali, naravno, ono što ti radiš teško da bi se moglo smatrati pravim poslom.”

Usled pića koje mu je teklo kroz vene, Dijegov odgovor bio je oštar i protiv njegove volje, jer ona mu je i ranije često vadila mast šaleći se na taj način.

“Oh, pretpostavljam da samo tvoje opičeno igranje šmrkovima i lestvicama, kao nekakvog večitog pubertetlije, važi za pristojan rad.”

Masivin kikot zaori se kroz salu.

“Spasavanje života i sprečavanje da se Kremenodivljak ne pretvori u geto blokove jedini je pravi posao, Di! Ali priznajem da moj

plemeniti zanat ima i vedrije strane. Čuj, znaš li šta me je noćas zadržalo sve do pre nekoliko minuta? Požar kod Mažnjaroša!”

Dijego se razvedri na tu vest.

“Nije bio jak, pretpostavljam po tvom tonu. Bez povređenih, nadam se. Ali, kaži mi - koga si tamo videla?”

Masivino pivo je u međuvremeno stiglo i ona proguta polovinu jednim gutljajem, ne obrisavši usta od pene.

“Koga ako ne našeg slavnog gradonačelnika? Bio je tamo kad sam stigla na drugi sprat, zadržao i golišav kao riba, sa tri Mažnjatorove najskuplje kurvice koje su visile na njemu i vrištale kao lude. Da, i videla sam Bakrenodrškinu bakrenu dršku!” Poput vodoskoka, Masivino kikotanje ponovo se uzdiže, veselo i zvonko. “Dobro, sve sam ih spustila niz pomoćne stepenice i uvela u gradonačelnikovu limuzinu pre nego što je ona reporterska gamad uspela da okine i jednu jedinu sliku. U tom žvalavom paketu bio je i Grada Nameštaljko, a ti znaš da nikad ne propusti snimak! Nikada! Zaista, mislim da će ubuduće gradonačelnik biti debelo zahvalan gospođici Masivi. U stvari, očekujem da će moje odavno odlagano unapređenje sada da se dogodi veoma brzo.”

“Divno”, reče Dijego ravnodušnim glasom. “Ti ga i zaslužuješ.”

“Ala si oduševljen. Šta ti je? Oh, tvoja priča!” Masiva podiže jedan kuk i izvuče ispod sebe magazin. Korice su mu bile vlažne i izgužvane. “Oh, toliko mi je žao, mili! Ali, vidi - još se može raspoznati tvoje ime na naslovnoj strani, a unutra je sve u redu! I Zasenjivač je uradio ilustracije! Predivno! Obećavam da ću noćas da je pročitam.”

“Ali, ja sam mislio da bismo mogli malo na ples. Vispreni noćas svira u balskoj dvorani Kovitlac.

“Ni u kom slučaju! Možda si već zapazio da ne nosim cipele za ples. Uz to, videla sam neke slike na zidu onog jebarnika koje su mi dale neke nove ideje koje bi trebalo odmah da ostvarimo.”

“Masiva, molim te... !

Masiva se nagnu preko stola i šapatom započe nekakve detaljne opise i predloge Dijegu, o kojima je on, kao pisac, teško mogao da donese sud na osnovu čisto lingvističkih kriterijuma, toliko su snažno delovale na nivo hormona.

Pri izlasku iz restorana, Masiva zastade ispred pančborda, plati za jedno bacanje, koliko da iskoristi priliku, i postiže pun pogodak.

“Šest bikova! Ovo će ići u Fond udovica i siročadi! Ili, možda, da kupim Bakrenodrški dvanaest tuceta čaršava!”

2. Lov na krljušt

Maj je doveo sezonsko sunce mnogo blokova bliže stanovnicima Kremenodivljaka, sve dok ta moćna, manja, niža lopta nije bila, u svom dnevnom zenitu, gotovo tačno iznad opštine, noseći sa sobom razgaljujuće sate, lakšu odeću i drugačija opuštanja.

Poput dnevnog sunca svakog jutra, kada bi se sezonsko sunce pojavilo prvi put u godini, moglo se videti veoma nisko na nebu iznad Uzgrada. Ali, za razliku od svog istrajnijeg pratioca, sezonsko sunce nije se tada uzdizalo da zatvori krug iznad cele dužine Brodveja u jednom danu. Umesto toga, sezonsko sunce kretalo se pod pravim uglom u odnosu na svog nebeskog drugara, rađajući se iznad druge obale i zalazeći iza Priljavog i zloglasnog predgrađa, tokom istog perioda kroz koji je prolazila dnevna svetlost. To je imalo za posledicu da je krajem zime sezonsko sunce često bivalo zaklonjeno jutarnjim dnevnim suncem i kada bi ono odmaklo preko neba, ukazivalo se u vidu zamagljene, jedva pokretne tačke daleko uz Brodvej, rasipajući svoju toplotu na daleke ostale opštine. Kako je proleće napredovalo, tako su se bolje uočavale lučne putanje sezonskog sunca, postajući sve uzdignutije, a ivice njegove lopte sve vidljivije. Konačno, sezonsko sunce definitivno bi postalo deo neba nad Kremenodivljakom, premeštajući svoju tačku rađanja svakoga dana malo-pomalo niz dužinu reke.

Leto je zvanično počinjalo kada bi se sezonsko sunce rađalo direktno iznad blokova u centru opštine, kada bi se ono i dnevno sunce za nekoliko trenutaka našli jedno naspram drugog na nebu.

Prilikom opadanja u drugoj polovini godine taj proces se ponavljao u obrnutom smeru, sezonsko sunce postepeno je klizilo sve dalje i dalje nad Nizgradom, da bi konačno potpuno iščezlo u decembru.

Tako se obavljao stalni ciklus krstolikog izgleda najviših nebesa.

Maj je takođe doneo sa sobom gomilu novih događaja u životu Dijega Krparija, neke od njih prijatne i vesele, neke odvratne i zamorne.

Među ovim poslednjim možda su najviše uznemirujuće delovale promene Dijegovog najboljeg prijatelja Zohara Kaša.

Dijego i Zohar odrasli su u istom bloku, zajedno pohađali Memorijalnu osnovnu školu Hejvuda Oštrača, maturirali u PS 5, kada je Dijego prvi put oprobao svoj talenat kao član uredništva školskih novina. Zohar je na to do kraja razvio svoj vlastiti, idiosinkrazijski, amoralni karakter. Pošto je bio divljak koji se nije gadio nijednog iskušenja ili ugursuzluka, Zohar je ispoljavao prevejanu inteligenciju koju je odbijao da stavi u službu ma kakvog društveno prihvaćenog cilja. (Njegovi roditelji nisu ga baš mnogo vaspitavali. Tata Kaš bio je dobroćudni pijanac i ostao je majstorski šegrt sve do penzionisanja i rane smrti, a mama Kaš satima je dirindžila u odvratnoj perionici, prepunoj isparenja, izranjajući iz nje svakoga dana isto onako sparušena i zgužvana kao i vreće prlja vog odela koje je obrađivala.)

Jedva završivši školovanje, Zohar je uleteo u keč-ez-keč-ken životni stil, zarađujući bikove i ženske neophodne za svoje skromno, ali rasipničko izdržavanje, i to je činio na sve moguće načine, ali retko kada pošteno. (Premda, kada je Zohar bivao pri novcu, svi, počev od Dijega pa do slučajnih namernika u baru, uživali su njegovu darežljivost.) Zohar i murija Kremenodivljaka međusobno su se dobro poznavali i Dijegov drugar iz detinjstva odslužio bi izvesno vreme u lokalnoj buvari. Ali nikada zadugo i samo za manje prestupe.

Dakle, sve je bilo lepo i dobro - najvećim delom. Uzbudljiv, čak privlačno nepristojan život, koji je savršeno odgovarao prirodi Zohara Kaša i, opšte uzev, nije nikoga ugrožavao. Dijego nikada nije strepeo za život svog prijatelja.

Ali, u poslednje vreme, Dijego je otkrio da više ne može biti tako optimističan u pogledu Zoharove sudbine. Pošto se Zohar mnogo nedelja nije pojavio na njihovim uobičajenim mestima susretanja, Dijego je stao da sumnja da je on u nekoj gadnoj nevolji, a možda i na ivici nervnog sloma. I to se događalo upravo od trenutka kada je počeo da vodi ljubav s Milagrom Avanturkom.

Kada se tog majskog jutra začulo kucanje na vratima Dijegovog stana, on je odmah intuitivno osetio da iza tog užurbanog lupkanja stoji Zohar Kaš i da mu nije dobro. Kada je otvorio vrata, pokazalo se da je ispravno predosetio.

Zohar je nosio belu košulju koja je nekad bila skupa i moderna, ali sada puna raznih mrlja i iskrzana na raskopčanom okovratniku. Na vojničkim pantalonama kaki boje videlo se da su prošle kroz grubu upotrebu, jedna nogavica bila je pocepana na kolenu, a jedan stražnji džep visio je polurasparan. Sako od grubog platna bio je ulepljen prljavštinom. Na golim, prljavim stopalima: par brodarica.

Vrhunac Zoharove fizičke lepote oduvek je bila njegova kosa. Neuredna masa crnih uvojaka koja se prirodno presijavala kao ulje prosuto po makadamu Brodveja. Mnoge devojčice iz PS 5 dozvoljavale su mu ra-znorazne slobode u pogledu svoje ličnosti samo da bi ugrabile priliku da provuku šake kroz tu seksi kuštravu, gustu kosu. U poslednje vreme Zohar se ukrašavao dla-kama na licu da dopuni frizuru, u vidu brkova i jednog okruglog čuperka bradice. Zoharov izgled lica takođe je podsećao na mladalački oštre crte po kojima je bio poznat. Ali, više od jedne decenije teškog, besmislenog života izbrazdale su to jasno oblikovano lice i pretvorile ga u iskrzanu mapu izbledelih tinejdžerskih ambicija.

Zohar zgrabi Dijega za laktove čim je ušao i uperi preklinjući pogled plavih očiju prijatelju u lice:

“Tražim tvoju pomoć, Di. Očajnički. Ne za sebe, već za Milagru”.

Dijego skide sa sebe Zoharove ruke, ne naglo, ali čvrsto.

“Da izeš bikčinama muda, Zohare, pa ti smrdiš! Gde si se to zavuk'o posle nekoliko meseci? Nisam te video još od one noći u februaru.”

Zohar dozvoli sebi mali smešak.

“Ah, ala je to bio super provod! Još osećam ukus onog prvog, oštrog *rude brava* od te večeri, još čujem onog džekirala Arlaukavog kako baš najpogrešnijoj lepotici upućuje pitanje da li bi ona htela 'da uspostavi odnose' s njim, još mu vidim lice dok njuška po svojim modricama na ogledalu čekaonice u metrou! Baš smo se ponekad lepo provodili, zar ne, Di? Da li dovoljno lepo da bi ti sada pritekao u pomoć svom starom pajtosu, kad mu je to potrebno!?”

“Pa, naravno, naravno, pomoći ću ti, nema zбора. Ali, sudeći po tome u kakvom si stanju, tebi u stvari treba ceo dan u Džeparoševoj sauni, čitav odred kozmetičara, jedno šamaranje po džepu u Kobekovom butiku za nove gizdave krpice i, na kraju, neki

lezilebovički posao u Bakrenodrškoj administraciji. A ja ti, nažalost, mogu dati tek koliko da platiš upotrebu peškira kod Džeparoša.”

“Pusti moje stanje, proklet bio! Kažem ti, danas sam došao da te gnjavim samo zato što je Milagra u bedaku.”

“A šta je njen problem? Zar joj nisi dovoljno dobar u krevetu? Sećam se da me je spopala da je tešim one noći.”

“Samo se ti zezaj. Ali tvoje zvrčke neće promeniti činjenicu da se Milagra navukla na dop i danima se već nije ufiksala.”

Dijego se sruči u stolicu.

“Ne. Kako - kako joj se to desilo?”

Zohar fatalistički slegnu ramenima.

“A kako se to svima dešava? Uzela je da proba, dopalo joj se i uskoro otkrila da više ne može bez toga.”

“Ja - ja zaista ne znam šta da kažem. Do sada nisam upoznao nikoga ko je makar i probao heroin.”

“E, pa sad jesi. I veruj mi, ne služi ti baš na čast.”

“Jesi li i ti navučen?”

“Nisam, hvala budi ribaricama. Ali, mislim da nisi u pravu kad kažeš da nisi upoznao nijednog narkosa. Ti se družiš s onim muzičarem, Visprenim, zar ne?”

“Da. Ali zar hoćeš da kažeš?”

“Tako me je tip koji je moja veza naveo da poverujem. Nadam se da ćeš me odvesti kod njega i da će mi on prodati dovoljno gudrovine da vežem Milagru za postelju nekoliko dana.”

Sagnuvši glavu i lupkajući prstima po potiljku kao da želi da bolje obradi tu novu informaciju, Dijego upita: “Tvoja veza - zašto on ne može da ti obezbedi još toga?”

“Dop dolazi u vozu ili brodu, i nedeljama već nije bilo nijedne pošiljke.”

“Zar ne bi mogao da se ukrcaš na metro i da se odvezeš do izvora, ma gde da je?” Zohar prsnu u grohotni smeh

“Izvor! Zaista, gde je? Koja opština? Koliko miliona blokova odavde? Znam gde je izvor dopa koliko i ti znaš odakle potiče tvoja hartija za pisanje! Ko nam šije odeću, u kom bloku se gaje stoka i ovce i pilići, koji blok proizvodi povrće i vino, cipele i ruž za usne? Sva naša roba dolazi vozom ili brodom i mi je radosno dočekujemo, spremni da istrpimo po neku nestašicu samo da ne bismo imali

problema da sami ovde sve to proizvodimo. Ali, taj sistem nas ostavlja na milost i nemilost tih neznanih snabdevača. I ovog časa njihovi čefovi ubijaju moju draganu.”

Dijego ustade.

“Okej, okej, ne moraš da mi držiš predavanje iz makroekonomije. Ja sam profesionalni pisac kosmogonijske fantastike! Znam koliko nam je lud ovaj naš svet i koliko još neispitanih tajni leži ispod njega. I ja izmislim tuce još čudnijih svetova pre nego što sednem da doručkujem! Hajde da posetimo Rasturača Visprenog.”

Obilazak svih muzičarevih svratišta trajao je do pred kraj popodneva. U studiju jednog radija odakle se često emitovala uživo muzika Visprenog ulovio ih je jedan revnosni mladi majstor, koji je hteo da im održi predavanje o nekoj novoj, savršenijoj opremi kojom će se prevazići skrivene smetnje u atmosferi i proširiti signal na više od stotinu blokova. Dijego i Zohar jedva su se iskobeljali iz smaračevog brbljanja i uputili se dalje: Sunovratov bilijar u kojem je Vispreni često prikazivao veštinu igre, noćni bar nazvan Eksploziva sa svojim egzotičnim prostitutkama, trubačev stan na adresi Kremenodivljak 857, iznad Ješe Bozefusovog deli-katesa. Ali nigde nije bilo ni traga muzičaru.

Na tom poslednjem odredištu, njih dvojica uleteše kod Bozefusa po krajnje neophodan ručak: vruće sendviče s govedinom iz salamure i kiselim kupusom, koje je platio Dijego. Pošto nisu mogli da uspostave vezu s neuhvatljivim crncem, mogli su samo da nagađaju da se on, podnoseći iste muke kao Milagra, ili sakrio negde u Kremenodivljaku ili je, koristeći svoju visprenost, otišao u neku drugu opštinu, ma koliko daleku, gde je bilo više heroina.

Oba sunca, i sezonsko i dnevno, ušla su u najniži kvadrant svojih nevidljivih putanja kada su njih dvojica najzad priznala poraz.

Zohar nikada nije bio toliko izbezumljen kako je Dijego primetio na svom, ranije uvek pribranom prijatelju.

“Šta da radimo? Šta da radimo? Ona će uskoro umreti, kad ti kažem. Nije dovoljno jaka da se skine s droge. Mišići na rukama sada su joj tako sparušeni. “

“Daj, smiri se, smiri se!” Dijego je lupao glavu pokušavajući nešto da smisli bio nagrađen poslednjom, očajničkom

nadom. Bio je dirnut u živac onim što se spremio da predloži, gotovo da je osećao mučninu od sramote, ali žalosni izraz na Zoharovom licu na kraju je prevagnuo.

“Pođi sa mnom. Idemo da se malo družimo s mojim ocem. Ne pitaj zašto, samo me poslušaj.”

Pošto su bili u Uzgradu, daleko od stana Bazala Krparija, Zohar i Dijego su sa kolovoza sišli niz najbliži ulaz u metro (takvi ulazi su se uzdizali u svakom petom bloku), koji ih je odveo na peron za Nizgrad, dugački, popločani prostor ispunjen zagušljivom dosadom. Čekajući na jedan od čestih ekspresnih vozova, Zohar i Dijego stajali su ćutke, dok Zohar ne progovori:

“Da li se sećaš kako sam jednom pokušao da ustanovim koliko je grad dugačak?”

“Da, da, sećam se.”

“Sišao sam ovamo jedne noći, u tri sata, s kanticom boje i četkom. Ispisao sam na poslednjem vagonu, gde me vozač nije mogao videti, svoje ime slovima velikim čitavu stopu. Onda sam improvizovao sebi ležaj na jednoj klupi i počeo da čekam. Svaki put kada bi novi niz vagona ukloparao u stanicu, ja sam gledao da vidim da li je poslednji ukrašen mojim grafitima. Živeo sam na ušecerenim štapićima i gaziranoj vodi iz automata. Ti si mi donosio sendvič do dva, tokom sledećih nekoliko dana, i malo vruće kafe. Dremao sam između dolazaka, ali sam se uvek probudio na zvuk kočnica. Znam da nisam propustio ni jedan jedini ekspres. Sećaš li se koliko sam izdržao?”

“Dve nedelje.”

“Tako je. Dve nedelje, i nikada nisam ponovo ugledao svoj zapis.”

“Neki radnik je obrisao tvoje grafite. Ili je taj vagon bio izbačen iz upotrebe. Ili je, na nekoj od krajnjih stanica, taj vagon bio skrenut na šine koje vode u Uzgrad i tvoj zapis je bio okrenut na suprotnu stranu.”

Zohar se mlako osmehnu.

“Te odgovore isprobao si na meni još pre dvanaest godina i nisam ih kupio. Ne, ta kola su još putovala Nizgradom kroz naš nemerljivi grad, posle cele dve nedelje. Ubeđen sam. I tada sam se zaista prepao. Prosto me je obrvala ta grozota našeg strašnog bitisanja. Od tada sam se zauvek promenio. Naravno, mogu da stavim na sebe dobru fasadu, ali tog dana nešto se u meni slomilo.”

U tom trenutku stigao je njihov ekspres i oni stupiše unutra, utiskujući se u masu saputnika - radnika, biznismena, domaćica i dece - poput višanja u kolač.

Zohar reče:

“Znaš, ima dana kada se probudim i osećam da se moje oslikano ime još kreće niz ove šine i da ga neću ponovo ugledati sve dok ne umrem.”

* * *

Drvo ispred doma u kojem je Dijego proveo dečastvo olistalo je obilatim zelenilom, ali nije nosilo ni traga prolećnog cvetanja, ni pupoljka, ni ljuspice. Pošto je ceo mesec izbegavao da poseti oca, osećajući istovremeno i krivicu i olakšanje, Dijego je propustio obećano cvetanje, ako ga je uopšte i bilo.

Pred vratima Krparijevog stana Dijego reče:

“Pokušaj da matorog zabaviš nekim brbljanjem dok ja budem uzimao ono što nam je potrebno. Moći ćemo ubrzo da odemo.”

Izgledalo je da je predstojeća poseta Krpariju starijem uznemirila Zohara.

“Imam tako jasnu sliku tvog oca u mladosti. Vrlo snažan i pokretan. Žestok, to da. Ali, on je bio čista suprotnost mom mljackavom tati, koji je bio sav natopljen pićem. Je li zaista u poslednje vreme tako klonuo?”

“U stvari, poslednji put kad sam ga video izgledao je nešto bolje. Možda mu se bolest povlači.”

Naravno, Dijego nije verovao svojim rečima. Znao je da je svaki privid životne snage njegovog oca u stvari samo odmorište na stepeništu kojim je silazio. Ali, ako bi takva fantastika pružila Zoharu i najmanju utehu, Dijego je bio spreman da je krčmi, baš kao što je prodavao ostale svoje snove.

Vrata su zaškripala, otvarajući se prema sumornom enterijeru.

“Ko je?” doviknuo je Bazalo Krpario čvrstim glasom. “Ako ste to vi, gospođo Tikvan, imam već toliko pileće supe da bi jebeni brod mogao da plovi po njoj!”

“Ja sam, tata. I moj prijatelj.”

Iz svoje uobičajene osmatračnice u vidu provaljene, olinjale naslonjače u visini prozora kroz koji je dozivao smrt, Bazalo Krpario

učini napor da se malo podigne na rukama i zaviri preko ramena.

“Je li to ona tvoja bitanga i ortak Kaš? Tako me natrtio bikčina! Gde si sve ovo vreme, Zohare? Provodiš se sa svim mogućim damama, pretpostavljam.”

Zohar dohvati stolicu s rešetkastim naslonom i povuče je porebarke za sobom, pa se sruči u nju pored Bazala.

“Ah, nijedan od nas dvojice nije više ono što je bio, gospodine Krpario. U poslednje vreme sam u stalnom fazonu sa jednom ženom. Divna cura, ali ona me je, hm, pomalo sprečila da overavam druge ženske.”

“Ispričaj mi sve o njoj, Zohare.”

Dijego se divio, uz malu odbojnost, ležernom razgovoru koji su vodili Zohar i Bazalo, uglađenosti i srdačnosti za koju se, u tom trenutku, opredelio njegov otac. Ali Dijego nije bio toliko uskogrud da bi istrajao u osećanju prekora, pogotovo imajući u vidu ono što je nameravao da uradi.

Pokraj naslagane gomile nepročitanih magazina koje je Dijego ostavljao jedan na drugom tokom poslednjih meseci, njihala se još jedna, iste visine: tuce paketa od veštačke kože punih neupotrebljenih, nago-milanih sireta lekova za umirenje. Doktor Maltret bio je izdašan kada su u pitanju bile droge, ili je, možda, Bazalo namerno gomilao sredstva za samoubistvo.

Dijego podiže dva paketa, proverio njihovu sadržinu i naprimetno ih uvuče u prostrane džepove svojih čakšira.

Pridruživši se Zoharu, Dijego se umeša usred razgovora, uživajući u neuobičajenoj razdraganosti svoga oca, uz to i srećan što je Zohar za trenutak prestao da misli o svojim mukama i što mu to prija. Dijego je otišao u kuhinju, otkrio bocu slatkog vina koje je starac očigledno mogao da svari, i vratio se, donoseći čaše za celo društvo.

Prošlo je pola sata pre nego što je Dijego izjavio da zaista moraju da odu. Zohar se osvesti, i pošto se prisetio svoga zadatka, podrža tu naredbu.

“Nemoj ubuduće da me zaobilaziš, Kaše.”

“Neću, gospodine. Čuvajte se.”

“Ne brini, Kaše. Borba još dugo neće biti završena.”

Kad se izišli, Dijego pokaza Zoharu šta je ukrao.

“Oh, pa to je ljubaznost koja me ostavlja bez reči, Di! Skoro dve nedelje spasa za moju Milagru. Ovo je mnogo prečišćenije od onog na koje je navikla i postaraću se da joj doze budu u skladu s tim. Zaista si joj spasao život, prijatelju.”

Zohar naglo i srdačno zagrlji Dijega, zatim, ne ispuštajući ga iz ruku, odmače ga od sebe gledajući ga zadivljeno, pre nego što ga ponovo zagrlji.

Obuzet grižom savesti i zbunjen, Dijego je samo uspeo da se našali.

“Izgleda da sam neodoljiv i tebi i Milagri”.

“Hajde da ti to ona sama kaže. Pođimo.”

Metro ih je odvezao još petnaest blokova kroz Nizgrad, gotovo do nevidljive, ali istinske granične linije između Kremenodivljaka i njegovog suseda Glorijeta. Ponovo se vrativši u svežinu Brodveja, prođuše pored berbernice, cvećare i prodavnice duvana, pa skrenuše u pravcu kolovoza u poprečnu ulicu obeleženu kao Kremenodivljak 835.

Svaka zgrada u Linearnom gradu gledala je na Brodvej, celom njegovom dužinom do ivice kolovoza ili reke. Nije bilo sekundarnih građevina delom puta niz poprečne ulice, nikakvih aleja ili prolaza kojima bi zgrade bile razdvojene jedna od druge, samo uskih svetlarnika za ventilaciju. Ali u svakoj poprečnoj ulici koja je obeležavala određeni blok, spoljni zidovi zgrada na ivicama tog bloka bili su, naravno, vidljivi. Izlepljeni posterima i rukom ispisanim ceduljicama, ti zidovi su predstavljali u gradu glavni trg za oglase. Svaka poprečna ulica ličila je na vodopad reči i slika, pa-limpsest privlačnih slika i pozdrava.

U Kremenodivljaku 835 dve zgrade bliznakinje bile su srednje visine, svaka od njih trospratnica, a njihovi zidovi do prvog sprata i, delimično, drugog bili su pretrpani zastarelim izbornim posterima, slikama patentiranih medicinskih pomagala i pozivima na pozorišne predstave, i predstavljali su pravi ulični izlog za prodavce raznih magazina, izdavača knjiga, remena-ra i prodavaca nameštaja. Iako zalazeće dnevno sunce nije trenutno dopiralo do tog mesta, zalazeće sezonsko sunce pravo ispred njih osvetljavalo je i dalje Dijega i

Zohara, a iza njih kretala se po jedna senka, za razliku od dve, koje su doživljavali svakog dana u određenim trenucima.

Niz tu poprečnu ulicu, kao niz mnoge druge na kolovozu, valjalo se oko pet-šest đubretara, gurajući dvokolice s velikim točkovima, ravnim dnom i rebrastim stranama od tankih daščica, napunjene otpacima i smećem iz grada. đubretari su nosili uniforme u vidu mekih ogrtača od zagasitomrke tkanine i gumene čizme do kolena. (Gledajući njihove čizme, Dijego pomisli na Masivu u uniformi.) U dvokolicama su se mogle videti sve moguće vrste otpadaka, od ostataka jela, razbijenih sijalica, zgužvanih novina, do crknutih golubova, polomljene grnčarije i pacova slomljene kičme. Vozači dvokolica, svi kao jedan, otkloparaše dalje, ka kolovozu.

Svrstavajući se u red iza smrdljive, ćuteće povorke, Dijego otkri da je i sam zanemio. Kao da je, igrom slučaja, postao deo neke pogrebne povorke nepoznatog pokojnika. Zohara, međutim, izgleda da nisu potresli njihovi saputnici.

“Samo što nismo stigli, Di. Još samo malo.”

Poprečna ulica se završavala, kao i sve ostale na kolovozu, dugačkom trakom uljem natopljenog pepela, šljunka i malo krupnijeg kamenja. Nekoliko stopa odatle protezao se sam kolovoz. Stražnje strane mnogih komercijalnih građevina imale su dokove, koji su se pružali napolje iz širokih vrata da bi se spojili s otvorima na teretnim vagonima radi lakšeg istovara robe.

Na tom mestu kolovoza bila je postavljena naprava koja je omogućavala lakši pristup dvokolicama: tanki drveni kosi prelaz uzdizao se do nivoa šina na kolovozu, ali ih nije dodirivao; između i iza šina, taj kosi prelaz podeljen u tri dela nastavlja se. Pošto bi pogledali prema Nizgradu da ugledaju daleku, nejasnu tačku voza ako im se, nekim slučajem, približava, đubretari bi manevrisali dvokolicama duž kosog prelaza preko šina, jedan po jedan, lupajući točkovima dok su prelazili preko dve rupe.

Sada su stajali, tehnički govoreći, u Prljavom i zloglasnom predgrađu. Ali oblast vladavine zatvorskih bikčina, nedokučivi dom nadzemljaskih pratilaca, ležao je mnogo dalje preko gole ravnice, odvojen nečim većim od obične, fizičke udaljenosti.

Zohar pohita mimo sporih dvokolica i uđe u prostrano đubrište koje se protezalo u dugačkim, tinjajućim hrpama dokle je pogled dopirao.

Dijego sitnim koracima pojuri za njim kroz upozoravajući sumrak.

Krivudali su kroz lavirint pun prljavog taloga, dok se iza jedne okuke nije pojavila koliba. Izgrađenu od začuđujuće različitih materijala, tu čatrlju kao da je sanjao neki pijanac.

Zoharovo zbunjenosti sada se pridružila i rezignacija:

“Nije baš najlepša gajba u mom životu, ali kirija je pristojna. Milagrina navika, kao što vidiš, oduzima nam lavovski deo naših prihoda. Jednom rečju, najveći deo.”

Limena vrata visila su na kožnim oputama vezanim za šarke. Mlatnuvši tu pregradu u stranu, Zohar se uvuče unutra. Dijego pognu glavu i uđe za njim.

Fitilj svetiljke napunjene kerozinom upalio se tamno žutim svetlom. Dijego jednim pogledom obuhvati unutrašnjost stračare: dve niske stolice bez naslona, gajbica od letava umesto stola (na kojoj je stajao pribor za fiksiranje), polica ofucanih knjiga i magazina (da ono nije primerak *Mirror Vorlida?*), lavor i krčag, tanki, smrdljivi pamučni prekrivač prostrt preko još nekoliko gajbica. A na tom prekrivaču Milagra Avanturka.

Žalosno omršavela žena ličila je na onu ljupku, zavodljivu devojkicu iz februara koliko grabulje liče na gitaru. Upalih grudi, kvrgavih zglobova, upalih obraza, tanušnih stopala. Jedino Milagrina dugačka, sjajna crna kosa, meka i tankih vlasi kao u bebe, podsećala je na njenu nekadašnju lepotu.

Pošto je lampa zasvetlela, Milagra stade da se meškolji i zastenja. Oči joj se otvoriše, ali kao da ništa nisu videle. “Oh, Mopsi, boli me, boli! I ti razui! Svuda ih ima! Mislim da mi je jedan prodro u utrobu! Mopsi, molim te, daj mi moj fiks! Ili bar neku supu za ludake!”

“Je li ona tako ludački govori zbog krize?” upita Dijego.

Zohar se već spustio na nabijeni zemljani pod pored gajbice i skidao je zaštitni omot sa jedne sirete.

“Nije to trabunjanje. Milagra se rodila i odrasla u Mlekovilu. Ta opština je deset hiljada blokova daleko. Oni upotrebljavaju mnoge reči koje mi nemamo. Razu, to je pacov. Supa za ludake je alkoholno piće, cirka.” Zohar priveza Milagrinu levu nadlakticu, pronađe joj naduvenu venu i ubrizga u nju samo polovinu sadržaja sirete. Ona duboko uzdahnu, krkljajući, i gotovo istog trenutka mišići joj se opustiše i ona utonu u nesvesticu.

Voz je protutnjao mimo njih, stresajući komadiće rđe s tavanice. Glasno odahnuvši, Zohar ustade i bodro se nasmeši.

“Ponudio bi’ ti neko osveženje, Di, ali, kao što vidiš, u špajzu trenutno nemamo kavijara i šampanjca.”

“Zoh, ne možeš i dalje ovako da živiš! Ovi uslovi su najdublje dno!”

“Da, ali ne mogu drugačije, Di. Svakako ne želim da živim u ovako bednom okruženju. Ali, imam li drugi izbor? Pretpostavimo da se ublaži nestašica gudrovine, i dalje neće biti novca za bilo šta drugo.”

Dijegovi porivi sukobiše se tokom dugih pola minuta, samozaštita u borbi protiv milosrđa, pre nego što reče: “Svrdlo hoće još krljušti.”

“Ta nemoj, Dijego! Pa, to rešava sve!”

* * *

Skladište iza Svrdlove prodavnice mirisalo je na crni luk i kupus, banane i peršun, i bilo je hladno kao Mlatiparin radiator. U to doba, daleko posle ponoći, nikakvi prigušeni zvuci ogovaranja ili preturanja po robi, koji bi se čuli od domaćica što su došle u kupovinu, nisu prodirali kroz debela vrata, pošto je radnja bila za-tvorena i neosvetljena. Svrdlo se nadnosio nad svoja dva mlađa honorarca kao da su u pitanju dva komada egzotičnog voća kojima pokušava da odredi cenu. Zamahujući medaljonom od krljušti prema njima, on je poslednji put ponavljao šta mu je potrebno.

“Ako se vratite s krljuštima koja su sva ove veličine i kvaliteta, maksimalno ćete ispuniti moja očekivanja. Mogu da vam ponudim deset bikova ili sedam ženski za svaki pojedini primerak. Za manje i lošije krljušti zaradićete i odgovarajuće manje novca.”

Zohar je zamišljeno prebacivao iz ruke u ruku veliku baterijsku lampu.

“A vaša cena kupcima je...?”

Svrdlo jedva primetno razvuče usta.

“To te se ne tiče, Kaše. Tebi nudim pristojnu cenu.”

“Šta ako te izbacimo iz šeme i krenemo da sami prodajemo krljušt?”

Svrdlov sebični osmeh proširi se do uz— nemiravajućih razmera.

“Da li vi imate nezakonite veze s ljubaznom ali osvetoljubivom policijom, veze koje sam ja marljivo održavao svih ovih godina? Sećate li se koje su kazne za ubiranje krljušti? Pet do deset godina.

Kada bih saznao da vas dvojica radite meni iza leđa - naravno, bila bi to samo moja građanska dužnost da vas ocinkarim.”

Dijego hitro stade da razuverava Svrkla da oni nemaju takve namere, ali Zohar ga prekide:

“U stvari, mi preziremo takvu sitnu mutljivinu, nećemo da budemo dileri. Obojica smo veliki umetnici i pustolovi, koji izvode taj zabavni ritual s vremena na vreme samo radi estetskih štosova. Novac koji ćeš nam platiti sav će da ode na opremanje novog Fanovog muzeja lepih umetnosti. Pitam te za maloprodajnu cenu krljušti samo da bih, ovaj, odmerio koliko je zdrava Kremenodivljačka ekonomija.”

“Dobro, razumeli smo se. A sada, imate li sve što vam je potrebno?”

“Hvala vam na darežljivosti, gospodine, našoj opremi ništa ne nedostaje.” Zohar šutnu ranac kod svojih nogu. “Užad, pijuci, ćuskije, lopate, otrovni mamac - sve to imamo.”

“Lepo. Onda 'ajde da vam vidim leđa, pa se vratite s robom. Dvokolice vas čekaju pred vratima.”

Pošto se tako oprostio od njih, Svrklo ih propusti kroz prednji ulaz u radnju. Na Brodveju su ubacili torbe u dvokolice, ispod kapka na dnu, da bi ih sakrili. Svaki je uzeo po jednu ručku i okrenuo dvokolice ka Uzgradu. Dijega su za trenutak zapahnuli mirisi pržene hrane i cigara, koji su dopirali s reke. Jedan vratar izruči vedro sapunjave vode u slivnik Brodveja. Jedan ulični prodavac - neverovatno još pokušavajući da u ovo doba proda muške i ženske čarape s poslužavnika koji je nosio obešen o vrat - izgledao je kao da spava stojeći. Riđokosa uličarka umorno se naslonila na zid jeftinog hotela.

Na noćnom nebu iskričavi obrisi zatvorskih bikčina i ribarica upisivali su putanje smrtnosti, krstareći u svim pravcima, dok su se Dijego i Zohar kotrljali od jedne do druge ulične svetiljke, imitirajući one đubretare koje su pratili samo pre dva dana.

“Rekao je na osamsto šezdeset petom, zar ne?”

“Da. Izgleda da su vlasti zatvorile našu nekadašnju rupu kod osamsto četrdesetog.”

“Znači, biće to i drugi deo Gradozveri. Lepe, sveže krljušti s površine i u početku nikakvo ključanje krvi. Ali, biće to i nepoznati lavirinti infrastrukture.”

Dijego nije odgovorio, već se koncentrisao da mu lupanje srca ne izmakne kontroli.

Na ulazu u obalski metro kod Kremenodivljaka 865, lovci na krljušt lancem su vezali svoju dvokolicu i izvukli torbe, kradom zagledajući oko sebe. U to doba dana, promet podzemnom železnicom bio je na najnižoj tački, što se odražavalo i na proređenosti ekspresnih vozova. Jedino o čemu je trebalo da brinu bio bi slučajni nai-lazak nekog policajca koji patrolira peronom za Uzgrad.

Ali, kad su se konačno našli u podzemlju, mogli su slobodno da puste uzdah olakšanja: na dugačkom peronu nalazila se samo šačica putnika. I samo jedan od njih, bradati tip obučen drugačije od svega što se obično viđalo u opštini, izgledao je kao da je prepoznao njihovu glomaznu opremu. Dok su Dijego i Zohar prolazili pored njega, on im dobaci, "Super koks, klinci. Vi dezerteri ste turbo trendi".

Dijego uzvratil osmehom i prijateljskim klimanjem glave. Pošto su se dobro udaljili od tog čoveka, on reče:

"Jesi li ikad čuo ovakav govor?"

"Nikad. Mislio sam da je Milagrin lokalni žargon Mlekograda nerazumljiv. Uzgred budi rečeno, ona se sjajno oporavlja, Di, i srdačno te pozdravlja."

"Lepo. Baš mi je drago zbog vas oboje. Ali, moraš razumeti da je ovo definitivno poslednji put da se upuštam u opasni lov na krljušti. Taj posao je isuviše ludačko-avetinjski za mene. Da i ne pominjem pravne posledice od saradnje s onim dupeglavcem Svrdom. Uz to, sada, kad prodajem više priča, nije mi tako preko potreban novac kao pre nekoliko godina."

Zoharovo lice se razvedri u lukavi osmeh.

"Čitam te, burazeru. Sve što je meni potrebno jeste samo dovoljno veliko parče love da Milagra i ja opet stanemo na noge. Kad jednom budem imao poštnu adresu i očišćenu biografiju, stići će i dobro plaćeno, zakonito zaposlenje za moju malenkost. Možda ćeš me sledeći put sresti za tezgom u prodavnici Konvencionalna vinoteka kako čavrljam s mušterijama o najnovijoj berbi iz Balsamkombinata ili Bekriole."

Sada su stajali na kraju perona. Svukoše s leđa rančeve i Zohar uskoči u kanal ispod šina. Dijego mu je hitro dodao prtljag, a potom se i sam spustio.

“Trebalo li da šapnem 'treći voz' u to tvoje ne baš neiskusno uvo?”

“I to je još jedna stvar u ovom poslu koju apsolutno mrzim!”

Dok su baterijske lampe bacale skakutave, okrugle lopte svetlosti podalje ispred njih, oni pojuriše niz tunel, strepeći da ne začuju zvuk dolazećeg ekspresa. Ali još su imali sreće i stigli su na cilj a da se nisu susreli s ogromnim teretnjakom za duge relacije.

Zakovana i buđava vrata tunela nosila su kredom ispisanu X preko dasaka. Izgledalo je da su osigurana ogromnim katancem i lancem, ali iz katanca je bila izvađena brava i zaponac se otvorio pri prvom obrtaju.

Iza vrata vlažne cevi i zamršeni kablovi ukrašavali su prolaz od cigala, širok koliko ramena i visok da se glavom dodirne tavanica. Ustajali vazduh mirisao je na ozon i paru.

Dijego položi ruku na jedan splet žica.

“Znaš, ovo mi daje ideju za jednu priču. Pretpostavimo da glas može da se prenese upravo putem ovakve mreže od žica, umesto samo električnom?”

“Neka vrsta radio-aparata sa žicama?”

“Ne baš. Mislim na razgovor jedan na jedan, ja s aparatom u svojoj kući razgovaram s tobom takođe putem aparata u tvojoj kući. Tada bi ljudi iz udaljenih delova grada mogli da komuniciraju jedni sa drugima. Zar to ne bi predstavljalo pravu revoluciju u svakodnevnom životu?”

“Pretpostavljam. Ali, šta bih ja to mogao da kažem svom sagovorniku u Kromoronosu? 'Kakvo je vreme u tvom bloku?' 'Pošto su cipele tamo gde si ti?' “

Dijego je razočarano skinuo ruku s kablova.

“Pretpostavljam da je to ipak glupa zamisao. U mom poslu, šta ćeš, moraš mnogo da fantaziraš...”

Pola milje niz službeni prolaz, pod zracima baterijskih lampi iznenada izroni poklopac jednog šahta. Čuskijama su podigli poklopac i sišli niz konopce koje su prethodno pričvrstili oko jednog ukopanog kalema za kablove.

Kanalizacione cevi u Kremenodivljaku izgledale su starije od bilo kojih drugih u gradu, iako su sigurno bile instalirane u isto vreme kada se gradila ogromna većina zgrada duž Brodveja. (Jedino je

požar mogao da napiše otpusnicu ponekim zgradama; gradnja njihovih zamenika tekla je isto vremeo sa sporadičnim dopunama potrebnih materijala, uz mestimično prazan plac, koji je često ostajao kao zub koji nedostaje u beskrajno razvučenom osmehu grada.) Masivni blokovi grubo otesanog kamena, ljigavi od plesni, nadnosili su se u luku iznad njih i protezali im se pod nogama, opervaženi uzanim ispupčenim ivicama sa obe strane šupljine, koje su omogućavale da se čovek za njih prihvati pri penjanju iznad splačina, lokvi prosute vode, izručenog đubreta i govana, i sve je to vodilo ka nepoznatom izlazu ili ponovo u krug.

Jedan golemi pacov proplivao je mimo njih, njuškom, poput periskopa, ispitujući smrdljivi vazduh. Zohar reče:

“Moramo otići podalje od našeg izlaza pre nego što zakopamo svoje blago otrovnih mamaca”.

Podalje od konopaca koji su se njihali, suprotno od smera u kojem su nameravali da putuju, rasprostrli su smrtonosnu gozbu za pacove iz kanalizacije, nadajući se da će mnoge gadne stanovnike odmamiti podalje od mesta na kojem će se odigrati lov na krljušt.

Zohar prsnu u smeh

“Jedite do mile volje, razui! Ovog puta ćete videti koliko košta besplatan ručak!”

Dijego i Zohar su posle kratkog i komplikovanog putovanja pronašli naredni očekivani putokaz: deo jednog zida koji je bio podlokano došlim vodama bio se srušio, dva do tri povećala bloka stropoštala su se u prljavu rečicu. Koristeći pijuke i lopate, oni su proširili rupu prema reci, da bi se provukli u ono što je ležalo iza zida.

U uparenom, ustajalom prostoru iza kanalizacionog zida nisu se videli tragovi neke ljudske tvorevine. Jedino je utisak da negde daleko ipak postoji neka ograda nagoveštavao ogromno prostranstvo koje se tu nalazilo jer njihove bedne svetiljke nisu mogle da otkriju nikakav zid ili krov, ma koliko udaljen bio i, svakako, nikakvo nebo ili zvezde.

“Gde je bila reka?” pitao se Dijego, i to ne prvi put u svojoj karijeri lovca na krljušt. Da nisu možda ispod njenog korita? To nije izgledalo verovatno jer je njihov si-lazak ispod nivoa podzemne železnice bio

svega oko deset stopa, a reka je bila znatno dublja. Dijegu se iznenada ukaza slika jedne olovke koja je ležala na njegovom pisaćem stolu: da li je ceo njihov grad - reka, kolovoz sve ostalo - samo takva usamljena konstrukcija, koja leži na nekoj nezamislivo većoj ravni? Čak se i um jednog profesionalnog tvorca kosmogonijske fantastike zgrozio na takvu pomisao.

Dno ovog novog prostora počinjalo je na rastojanju od njihovih nogu koje je bilo taman dovoljno da se kroz njega provuče odvodni kanal. Ispod njihovog uskog stajališta prostirao se pločnik od mrtvih, ugaslih krljušti, lišenih svojih svetlucavih vrednosti za praznoverne, svaka od njih vredna deset bikova ili sedam ženski.

“Šta misliš, koliko daleko počinju žive?”

“Imamo samo jedan način da to saznamo.”

Preskočili su jaz ispod nogu, dočekavši se svom težinom na neobično elastičnu površinu, i pošli dalje.

Nebrojeno mnogo koraka odatle, Dijegov mlaz svetlosti otkrio je svežu krljušt: svetlucave pločice koje su donekle preklapale jedna drugu i koje nije postavila ljudska ruka.

“Okej. Hajd’mo na posao.” Uskladivši reči i dela, Zohar se sagnuo i uhvatio sa dva prsta povijenu ivicu jedne krljušti, a potom je povukao, kao da odvaja laticu od cveta. Krljušt se lako odvojila, ali odmah za njom potekla je kap svetlocrvene krvi koja je, pri dodiru s vazduhom, istog časa proključala i počela da peni, ne gubeći pri tom nimalo svoje supstance. Druga, treća, četvrta kap uskoro su usledile, nateravši Zohara da odstupi nekoliko koraka od neprijatne tečnosti, da bi nastavio skrnavljenje.

U međuvremenu Dijego je, prebacivši baterijsku lampu u levu ruku, ubirao svoju žetvu krljušti, ubacujući ih jednu po jednu u torbu i pažljivo zaobilazeći nagrizajuće barice krvi sladunjavog mirisa, koje su se skupljale po dnu na svakom mestu gde je krao.

Radili su odlučno, primorani da se razdvoje podalje jedan od drugog, u potrazi za novim poljima. Dijego se trudio da uvek zadrži osećaj u kom pravcu se nalazi njihov izlaz. Pomisao da će lutati kroz ovaj neoivičeni, putokazima neobeleženi teren dok ne skapa od žeđi nije bila privlačna čak ni za onu trunku romantične melan-holije koju je imao Dijego.

A kada bi umro na ovom mestu, kako bi nadzemaljski pratioci ikad pronašli njegovu dušu? Već sama pomisao na to bila bi dovoljna da poludi od straha.

Konačno su napunili torbe i ponovo se sastali. Jezero klijučale krvi sada se već prostiralo gotovo čitavom dužinom jednog bloka, kipuća skarletna močvara u korenima njihovog sveta, simbolizujući njihovu pljačku. Uopšte nije čudno da se vlasti nepopustljivo protive takvoj lešinarskoj aktivnosti.

I Zohara su, poput Dijega, uprkos ushićenom ponašanju, najverovatnije obrvale sumorne misli, jer on sada reče:

“Jesi li ikad čuo legendu o lovcu na krljušt koji je jače povredio ovo živo podnožje, Di? Iz nekog razloga, a možda i bez ikakvog razloga, zario je vrh pijuka duboko u ovo okrvavljeno tresetište. Kažu da su se od grčenja gradozveri milion blokova za nekoliko sekundi pretvorili u isto toliko ruševina.”

Dijega podiđe jeza, ali je ipak osetio obavezu da tu priču dovede u pitanje.

“A gde i kada se dogodila ta katastrofa? I zašto u letopisima Kremenodivljaka nije zabeležen čak ni najmanji naknadni potres od tog zemljotresa?”

“Ah, gde i kada, to ne mogu da kažem. Ali lako ću odgovoriti zašto.”

Zohar zastade, nateravši Dijega da kaže:

“Stvarno?”

“Stvarno? Vidiš, to se dogodilo tako davno i tako nedavno da talas potresa još putuje prema nama, neznanom dužinom grada. Sada ga očekujem svaki dan.”

Dijegov zdravi razum naterao ga je da se suprotstavi:

“Kako to da si saznao o toj katastrofi pre nego što se pojavio talas? Kako je moguće da vest putuje brže nego sam događaj?”

“Oh, zar sam zaboravio da ti kažem? Tvoj hipotetički komunikacioni sistem putem žica - on već postoji. Ali samo za elitu.”

Dijego sumnjičavo osmotri Zoharov izraz lica. Ali i pored toga što je poznao Zohara celog života, Dijego nije mogao da ustanovi da li se šali ili ne.

3. Večernja sedeljka i samoubistvo

Krajem avgusta postale su uočljive izvesne jasne promene nabolje u sudbini Zohara Kaša i Milagre Avanturke. Oslanjanjući se na novac koji je Sverdlo isplatio Zoharu kao njegov udeo u prodaji krljušti - približno u iznosu tromesečne prosečne plate običnog građanina - njih dvoje su se preselili u pristojnije prebivalište, mali stan iznad Bermove perionice, u Kremenodivljaku 841, koji se sastojao od tri sobe u nizu, većito ispunjene mirisima sapuna i štirka. Kao da mu je ta blizina perionice izmenila senzibilitet, ljubavni par takođe se prilično doterao. U Zoharovom slučaju, promena je bila jednostavna: samo dobro kupanje i nova odeća kao što je Dijego svojevremeno preporučio. Ali Milagri je bilo potrebno i lečenje i bolja ishrana, te se Zohar predano i s ljubavlju posvetio tome. U poslednje vreme, premda još uvek relativno koštunjava, Milagra više nije izgledala kao da je na samrti i donekle je obnovila svoju nekadašnju privlačnost.

A kada je postepeno prestala i nestašica heroina - kad su vozovi opet počeli da nose neozakonjenu drogu i njihovo osoblje da diskretno dodaje pakete lokalnim dile-rima tokom prevoza bezopasnijeg tereta - Milagra je dospela do neke vrste režima umerenog doziranja, ušpricavajući u sebe dovoljno droge da se održi bez vidljivih nastupa klonulosti ili samouništenja.

“Naravno, ona bi volela malo više”, poverio je Zohar Dijegu, “ali ja ne dozvoljavam. Čvrsto sam stisnuo novčanik, a pošto samo ja zarađujem, ona nema pravo da odlučuje”.

Dijego se uzdržao da ne spomene mračne opcije kojima bi Milagra mogla da zaradi novac a da Zohar nema pojma.

Zoharov novi posao, naravno, nije bio u Konvencionalnoj vinoteci, kao što je on maštovito prorekao, već u čajdžinici Čioda Arkade. Noseći na sebi prugastu kecelju punu teških kovanih iskrica, Zohar je razmenjivao papirni novac za kovanice i otkupljivao žetone iz kockarskih aparata po naizgled sjajnoj ceni, brisao pod i održavao aparate za šećernu vunu i kokice i reklamirao upotrebu pančborda.

“Zovi me naprosto impresario nezrelosti, Di, stalni maestro jeftinih uzbuđenja.”

Zohar i Milagra sada su bili toliko dostojni poštovanja u poređenju sa svojim bivšim likovima, da Masiva Žestoka nije stavila čak ni najmanju primedbu kada je Dijego predložio da se dva para sastanu, kako bi proslavila njeno unapređenje. Novoimenovana kapetan Ezmond Kasterlajn dobrovoljaca bila je toliko ushićena, i njena prirodna uzavrelost toliko narasla zbog unapređenja, da je Dijego mogao pozvati čitav bataljon klošara a da mu ona ne uputi nijednu reč prekora.

Sastali su se tog petka uveče u prilično skupom restoranu Famagustin jastog, u kojem Dijego nije nikada bio. Dijego i Masiva su došli prvi, pisac vodeći vatrogasca ispod ruke. Dijego je mislio da ta žena nikad nije izgledala tako seksi. Debela vitica njene guste kose, još vlažna od tuširanja koje je usledilo pošto su vodili ljubav, bila joj je začješljana unazad i pričvršćena svilenom maramom. Haljina od šifona sa cvetnim šarama bila je priljubljena uz njeno mišićavo telo poput maltera uz cigle, a bedemi njenih velikih grudi predstavljali su ukras tom zidu, koji kao da je smislio neki maštoviti arhitekta. Na nogama bez čarapa nosila je smeđe, udobne cipele s visokim potpeticama, što je činilo da za još dva inča nadvisuje Dijega. Njene nakarminisane usne prosto su vapile da budu razmazane. Dok je ulazila svi pogledi u restoranu uperiše se u nju.

“Maks! Gde je taj lenji derikoža? Zar ne zna kako da vodi vlastitu krčmu? Večeras ima važne goste i mi hoćemo najbolji sto u kući!”

Maksvel Famagusta izroni iz kuhinje u odgovor na to urlanje. Širi nego duži, proćelavi div, sa po jednim sidrom istetoviranim na svakoj mišici, zračio je životnom energijom isto koliko i Masiva i izgledao je prijatno uzbuđen što ga ona začikava na tako odvratno javni način.

“Ti, prokleta ženturačo! Nisam te poznao ovako umivenu! Gde je tvoj uobičajeni premaz od čađi i pepela? I koj’ ti je taj bledunjavi ćosavko s tobom? Šta misliš, da ugovorimo čuku za večeras?”

“Zar misliš da ne mogu da sredim dva momka odjednom? Ali, bojim se da si potpuno van igre, Makse. Sada gotivim samo umetnike. Daleko su kreativniji u krevetu. I Dijego jebe isto tako dobro kao što piše, a to znači - briljantno!”

Zaprepašćeni Dijego prihvati od Famaguste rukovanje od kojeg se gužva odelo i srdačni udarac u leđa koji mu gotovo razdvoji kičmu od rebara.

“Nek’ ti je sa srećom, momče! Vala, i biće ti potrebna sreća da ovu zadovoljiš!”

Famagustin restoran bio je smešten na obalskom kraju poprečne ulice Kremenodivljak 905. U zgradi koja je gledala na vodu nalazile su se kuhinja i unutrašnja tr-pezarija. Ali restoran se protezao i preko susednog zemljouza, dugačkog, betonskog keja koji je nekad služio kao pristanište za krstareća plovila, a sada bio adap-tiran za prijatno obedovanje, korišćenjem poda od dasaka i mekih, debelih gajtana razapetih od jednog do drugog nosećeg stuba. Potražnja za stolovima na toj terasi pod baldahinom bila je najveća upravo u ovako predivnoj letnjoj večeri. Ali Maks Famagusta provede Dijega i Masivu mimo zablenuog niza gostiju koji su čekali i udobno ih smesti za najbolji sto, na samom kraju zemljouza.

“Očekujemo još dvoje, Makse.”

“Odmah ću ih sporvesti do vas.”

Držeći jelovnik, Dijego zastade za trenutak da bi osmotrio predeo na koji se spuštao suton. Šira od Brodveja, reka se protezala ulevo i udesno dokle je oko dopiralo. Plovila raznih veličina, s upaljenim svetlima zelene, crvene, plave, bele i žute boje, sekla su njenu mirnu površinu, uz zvuke truba i pištaljki. Ali svi ti brodovi ostajali su u kanalu koji je počinjao na sredini reke: iza te nevidljive linije razgraničenja počinjale su uskovitlane magle koje su skrivale drugu obalu.

“Šta misliš, koliko jastoga mogu da pojedem, slađanko?”

“Koliko možemo da platimo, to je pitanje.”

“Cicijo! Zar ćeš da štediš na svojoj izgledneloj devojci? Pa, to je ipak samo jedan obed. Šta bi radio kad bih volela bunde i dijamante? U svakom slučaju, ja plaćam večeras. Ček s mojom prvom platom kapetana upravo je dospeo. Čak ću častiti i tvoje uboge prijatelje.”

“Dobro, kad si navalila. Ali, naravno, Zohar više nije siromašan u pravom smislu.”

“Nije, izuzev u glavi. U pravi čas smo u četiri oka raspravili njegov status, jer evo ih, dolaze!”

Zohar Kaš i Milagra Avanturka lagano su se približavali duž zemljouza. On je nosio letnje odelo od lanenog platna i dramatično naduveni balon njegove kose lelujaio se na povetarcu. Ali njegova drugarica odabrala je za sebe crnu pamučnu košulju s dugim rukavima, plave farmerke i par pripijenih, kočničarskih čizmica. U kombinaciji s njenom dugačkom kosom, crnom kao ugalj, ova odeća činila je da izgleda kao nevesta nekog vlasnika pogrebnog preduzeća. Oči su joj bile skrivene iza naočara za sunce.

Dijego ustade, Masiva za njim, da lakše razmene rukovanja i poljupce. Kada su sve četvoro posedali, Zohar smesta osvoji Dijegovu prećutnu pohvalu, rekavši: "Masiva, ti si nesumnjivo najlepší kapetan vatrogasaca u istoriji Kremenodivljaka. Čestitam!"

Milagra je kuckala prstom po iskrzanom uglu svog jelovnika i nije podigla pogled kada je rekla:

Jah! Zaslužila si, curo."

"Za sve to dugujem zahvalnost našem uvaženom gradonačelniku! Otkad sam ga onomad držala za muda, sve ostalo je usledilo! Ali neću da primim vaše lepe želje pre nego što uzmemo čaše u ruke. Konobar! Konobar! Flašu vašeg najboljeg 'mo kamba', molim!"

Šampanjac je ubrzo stigao i oni počеше da nazdravljaju, ne samo za Masivino unapređenje već i za svaki uspeh kojeg su se mogli setiti, ma kako malen.

"A ovo je u zdravlje onom balavom majmunčetu čiji sam danas priklešteni prst uspešno izvukao iz otvora za ubacivanje novčića."

"Ekscelzior!"

Kada im je stigla večera koju su naručili - velike plitke zdele pune vrućih školjki, činije bogatog, čorbastog jela od ribe, svinjetine, luka i dvopeka, brda rskavih, zlatastih prstenova crnog luka - bili su već dobro otpili iz treće flaše. Masivin neobuzdani smeh odzvanjao je zajedno s brodskim zvonima.

"Uzgrad budi rečeno", Masiva je zastala, držeći podignutu štipaljku jastoga, "Dijego i ja smo pozvani na pravu skockanu žurku u gradonačelnikovo rezidenciji."

Dijego oliza prste zamazane maslacom.

"Jesmo li?"

"Da. Upravo sam danas primila pozivnicu. To je bal u čast posete gradonačelnika Hodočasničkadola. Za nedelju dana, od večeras."

“Ta, nemoj! Pa to je zaista divno, Mas. Vas dvoje se obema rukama penjete društvenim lestvicama.”

Premda je Milagra držala korak u ispijanju šampanjca, jela je veoma malo u poređenju s društvom za stolom. Sada je zlovoljno i ljutito zavatlala u reku svoga jastoga, tek načetog.

“Ne bi me naterala da visim s takvim namaneke-nisanim šminkerima i razmetljivim budžova-nima čak i da mi platiš.”

Pre nego što je Masiva stigla da se uvredi, Dijego se umešao sa specijalnom vešću, koju je do tada čuvao za sebe.

“Sutra imam sastanak sa svojim urednikom i izdavačem. Planiraju da izdaju zbornik mojih priča.”

Ova bomaba proizvela je potrebni efekat. Masiva ispusti nekoliko zvonkih, trijumfalnih usklika i ščepa Dijega u zagrljaj. Zohar ih oboje zaobiđe i spontano zagrlji. Jedino se Milagra nije pomerila s mesta, ne obraćajući pažnju na njihovu zajedničku radost.

Ostatak večeri proleteo je u bučnom karnevalu uz natakanje šampanjskog goriva, na čije čari je jedino Milagra ostala ravnodušna i svako novo piće samo ju je još dublje uranjalo u nekakvo melanholično bekstvo od stvarnosti, u veliki strah koji je Dijega podsetio, iz nejasnih razloga, na jezero penušave krvi koje se skuplja u korenima grada.

* * *

Otrcane, omiljene kancelarije *Mirror Vorlida* zauzimale su jedan ugao na drugom spratu zgrade u kojoj je bilo sedište njegove izdavačke kuće, koja se zvala Perajkova izdanja. U prizemlju su se nalazili štamparski pogoni, koji su štampali Dijegov najmiliji magazin i ostala izdanja Perajkove kuće; zato je ulaženje u divovsku građevinu, veliku koliko čitav jedan blok, bilo istog časa podvučeno zvučnom, vibrirajućom jačinom neprestano aktivnih štamparskih čudovišta. Nečiji status u organizaciji Perajka lako se mogao odrediti prema tome koliko mu je kancelarija bila udaljena od buke. Neposredno iznad relativno tihih mašina linotipa, kancelarija Sporaća Komplikatora mogla se smatrati najboljom među onima nižeg ranga. A da bi još više utrljali so u ranu, kako je Komplikator često veselo ob-znanjivao, *Mirror Worlds* je zarađivao više od bilo kojeg Perajkovog magazina.

“Nikad!” odgovarao je debeli, izgužvani urednik koji je nosio naočare kad god bi ga upitali da li mu je ta protivurečnost zasmatala. “Kako bi mogli takvi trivijalni sporedni dohoci - ili njihov nedostatak – da umanje značaj književnih dela koja ovde radimo? Kosmogonijska fantastika je najznačajniji književni rod pod suncima ne-beskim. Pa ja bih radio čak i u Prljavom i zloglasnom predgrađu ako bi se ukazala potreba!”

Dijego se smeškao dok je ulazio u predsoblje *MV*, sećajući se nekadašnjih podsticajnih razgovora s tvrdoglavim Komplikatorom i predviđajući današnji sastanak. Svaka poseta neuporedivom uredniku obećavala je nepredvidljiva oduševljenja i izazove.

Za svojim pisacim stolom u predsoblju, Komplika-torova sekretarica usiljeno ozbiljna ali zajedljiva usedelica po imenu Štitnica Odlagača, sa kosom uvek čvrsto vezanom u punđu - kao da nije primećivala tandrkanje ispod nogu. Zamahnula je olovkom u pravcu Dijega, nalik na umornog stražara koji blagonaklono maše kopljem, i rekla:

“Kod njega je Baron, ali i ti možeš da uđeš. Znam da stari Perajko želi da vas vidi obojicu što je pre moguće i ako Sporajko ne prekine, verovatno će držati jadnog Barona celo pre podne.”

Odlagača je jedina na svetu smela da zove Komplikatora “Sporajko” a da ne doživi da je sprže plamenovi gneva. Dijego se nasmešio, zahvalio joj, prošao mimo nje i ušao u kancelariju. Kašljucalo Baron sedeo je na ivici stolice ispred Komplikatorovog pisaćeg stola, obilato zatrpanog papirima. Zainteresovani izraz na licu mladog pisca i maslinasti ten bili su u oštroj suprotnosti s Komplikatorovim zajapurenim, samouverenim licem. Obučen u firmirani prsluk sa škotskim šarama, iako je kancelarija bez prozora bila ispunjena avgustovskom vrelinom, koju je ložila ona mašinerija ispod poda, Komplikator je držao predavanje Baronu u punoj brzini, izbacujući rafalnom paljbom ideje čije se logičke veze nisu uvek mogle uočiti.

“Sad, pazi malo, Barone, nije više dovoljno izmisliti zaokružene svetove. U svoje vreme to je bila novina, naravno, ali mi moramo da prodremo dalje od opštepri-hvaćenih mudrolija. Jesi li ikada pomislio šta bi bilo kada bi jedan svet imao oblik Mebiusove trake?”

“Nije mi sasvim jasno. “

“Gledaj, proklet bio, pa to je očigledno!” Komplikator otcepi traku hartije duž stranice rukopisa nekog zlosrećnog autora. “Ako sastavimo krajeve ove trake, predstavljajući time naš svet ili neki sličan njemu, dobijamo prostu oblinu. Sasvim je moguće da je to minimalna energetska konfiguracija ovog našeg sveta. Gradozver koja grize vlastiti rep! Ali, da bi dosegnuo bilo koju tačku na njegovoj površini, ograničen si na putovanje u dve prostorne dimenzije. A šta bi se desilo kad bismo dodali još jedan zavijutak pre nego što sastavimo krajeve trake?”

Komplikator uskladi reči i dela i podiže uvis Mobiusovu traku s preklopljenim krajevima.

“Jedna jedina površina planete, nema ni unutra ni napolje. Zamisli da koristiš treću dimenziju putovanja, ulazeći u dubine ovog sveta, prolazeći pravo kroz centar, zatim izranjajući na drugoj, naseljenoj strani! Tehnički, naravno, istoj onoj strani s koje si krenuo, ali udaljenoj od tvoje polazne tačke koliko god je to moguće! U stvari, išao bi prečicom kroz vreme i prostor.”

Kao da je neka varnica zasvetlucala u Baronovoj mašti.

“Sad mi je jasno! Kakva luda zamisao! I, naravno, možeš udvostručiti površinu pogodnu za život ako ukloniš beskorisno područje unutar cilindričnog dela.”

“Bravo! Sad idi kući svojoj pisačkoj mašini i donesi mi prepravljenu verziju *Zaokuženog grada* od koje će čitaoci podilejisati za mesec dana!”

Baron iziđe, sav u oblacima predstojeće slave. Komplikator je prestao da obraća pažnju na njega još pre nego što je prošao kroz vrata i sada je srdačno tresao gore-dole Dijegovu ruku.

“Veliki dan, Krpario, veliki dan! Tvoja prva zbirka pripovedaka! Hajde, pregledaj spisak naslova koji sam sastavio za *Svetove na dlanu* pre nego što odemo na sastanak sa Perajkom. Pretpostavljam da ćeš se složiti sa mnom da su ovo tvoje najbolje priče.”

Dijego je pregledao spisak, za trenutak razmislio i progovorio:

“Ovo je u najvećoj meri izbor koji bih i ja napravio, izuzev jedne, *’Pronalazači morala’*“.

Komplikator mu istrgnu spisak iz ruke.

“Šta? Je l’ ti to mene vučeš za nos, sinko? To je jedna od tvojih najboljih priča.”

“To je, takođe, bila tek treća priča za koju sam dobio honorar. Od tada sam uradio mnogo boljih stvari, zrelijih radova.”

Komplikator namerno poče da oteže, paleći cigaretu, terajući Dijega da se preznojava čekajući. Zatim urednik kroz duguljaste naočare uperi prodorni pogled u svog štićenika.

“Zreliji u kom smislu? Zamisao na kojoj počivaju 'Pronalazači morala' veća je, čvršća i revolucionarnija od svega što smo objavili. Jesi li se ti to ulovio na sporedne stvari, kao što je stil, Krpario? Nećeš valjda da mi se pretvoriš u običnog beletrističara? Sada još samo čekam da mi jednog dana kažeš da si predao kratki sadržaj ljubica o tvojoj zubarki za *Muzu Kremenodivljaka*.”

“Ma, ne, ne, naravno da neću. Ali, zaista, Sporaću, ne možeš potpuno da prenebregneš stil.”

“Dabome. Nisam neki bezosećajni krele kao Malika Skockani tamo gore, u *Simulakri*, zar ne? Puštam te da se izraziš kako tebi odgovara, a ja samo prepoznajem elegantnije obrte u tvojoj prozi. Ali, kada se to svede na stil nasuprot smisla za otkačenost, poeziju nasuprot idejama, onda moram svaki put da se borim za otkačenost i ideje. I ako u priči ima dovoljno toga, stil naprosto nije više bitan, na bilo koji način.”

Dijegu se učini da će poludeti. Komplikator je tako delovao na njega bar jedanput mesečno, ali nikada ranije uz tako izuzetnu, osetljivu temu. Na ivici da se razbesni, Dijego reče:

“Ne možeš razdvojiti to dvoje, Sporaću! Svaki od tih elemenata proizvod je onog drugog i prožima se s njim!”

Komplikator preseče raspravu dobro poznatom rečenicom:

“Osećam da se bliži jedan članak urednika na tu temu, Krpario. Hajde da dotle stavimo to pitanje u floku. Dakle, hoćemo li uključiti u spisak ovu priču ili ne? Zapamti, to je samo jedna od mnogih najuspešnijih.”

Dijego se umorno predade.

“Sigurno. Zašto da ne?”

“Divno! A sada hajde da ulovimo pticu Perajka u njegovom luksuznom gnezdu, hoćemo li?”

Najviši sprat u Perajkovoju zgradi mogao je da bude smešten i u drugačijem delu grada, nekom neobičnijem i egzotičnom okrugu, toliko su mu se ambijent i oprema razlikovali od onog nižeg, bučnog

Komplikatorovog domena. Pošto su bili sprovedeni pored čitavog niza pomoćnika, Dijego i Komplikator konačno su se obreli u kancelariji velikoj kao stanica metroa, s tepisima na podu, i uređenoj poput izložbe nekog unutrašnjeg dizajnera. Iznerviran i oznojen, Dijego je pokušavao da prenebregne osećanje da je beznačajan, koje je u njemu pobuđivalo to plišano, strano okruženje; Komplikator, blefirajući kao i obično, zaista je izgledao kao da to okruženje ne izaziva u njemu nikakvo strahopoštovanje.

Lovan Perajko jedva se video iza svog pisaćeg stola. Suvonjavi, postariji čovek, obučen u odelo skuplje od Dijegovog mesečnog prihoda, taj izdavač je ličio na kepecilo izvajano od voska oko armature od nerđajućeg čelika. Perajko je upravo završavao diskusiju sa jednim drugim piscem, koji je, na Dijegovo iznenađenje, bio Jejl Arlaukavi.

Sada je Arlaukavi ustao i nagnuo se preko stola da se rukuje s izdavačem.

“Super, Lovane, pedeset hiljada je odlično. Možda ćemo se videti večeras u klubu? Divno!”

Okrenuvši se, Arlaukavi ugleda Dijega i pohita mu u susret pokazujući iskreno zadovoljstvo. Vitki, prefinjeni momak, savršeno doteran i preplanuo od mnogih sati provedenih pored bazena na ravnim kro-vovima kuća i u skulerima prilikom ekspedicija po reci, Arlaukavi je zračio plavokosom vitalnošću i samouverenošću.

“Dijego! Kakva sreća! Kao da je prošlo sto godina od onog našeg malog tuluma zimus. Mnogo, mnogo davno. Čuo sam sve o planiranom izdanju tvoje prve knjige. Zaista, mali prvi izlazak na scenu dostojan poštovanja. Kuda ćeš posle?”

“Ka Nizgradu.”

“Sjajno. Malo ću da proteglim noge, tamo napolju, i onda ćemo da se prošetamo nekoliko blokova.”

Arlaukavi iziđe mašući rukom; Dijego i Komplikator krenuše da čuju šta Perajko ima da im kaže.

Izbliza je stari izdavač manje ličio na živo biće nego nekakav robot za igranje šaha kojeg bi izmislio neki majstor, nepomičnog lica i ne trepćući očima. Samo su nešto malo mrvica u uglovima usana i

znojava linija oko visokog okovratnika košulje ukazivale na lažnost toga privida.

“Gospodine Krpario, kako ste? Moj kolega gospodin Komplikator mnogo se zauzeo da vi dobijete prvo mesto.”

Dijego prihvati, zatrese i ispusti šaku, ukočenu i suhu kao pančbord. Za trenutak uznemiren izdavačevom blagoglagoljivošću, nije mogao da se seti pravog odgovora.

“Ovaj, hvala, gospodine. Moja knjiga - a, da, moja knjiga. Znate, zaista sam veoma zahvalan što Perajkova izdanja tako jako podržavaju kosmogonijsku fantastiku.”

“Da, da, naravno. Mi smo izdavač širokog spektra, koji nudi kvalitetnu beletristiku odabranom društvu i razne vrste zabave običnim ljudima. Te stvari o 'drugim svetovima' izgleda da se dobro prodaju, te se mi, naravno, osećamo obaveznim da ih objavljujemo. Nećemo, valjda, prepustiti sve profite konkurenciji, zar ne? Ne bi valjalo da dopustimo da nas neka drugora-zredna firma, recimo Brektalo i Musavi, pretekne i pokupi šlag. Ne, vaša knjiga će taman da ispuni izvesnu prazninu u našem katalogu.”

Komplikator mu pruži spisak naslova.

“Izvolite, ovo je naš tentativni izbor, gospodine.”

Perajko je veoma pažljivo izvukao iz gornjeg džepa svoga sakoa naočare za čitanje, zamagljenih stakala bez okvira, otvorio ih, stavio i potom posvetio deset sekundi ponuđenom spisku.

“Sve do jedne divni primeri svoga žanra, siguran sam, Komplikatore. Vi znate da ja poštujem vaš sud u ovoj misterioznoj oblasti.”

Dijego je osetio potrebu da izgleda pametan - ili bar malo zainteresovan - za biznis. “Gospodine Perajko, mogu li da vas pitam o uslovima ugovora?”

“O, verujem da će za ovu vrstu projekta tipski ugovor biti dovoljan. Avans od hiljadu bikova, deset odsto za autorska prava, siguran sam da će naše računovodstvo sve do kraja da vam razjasni.”

U želji da se malo cenjka, kako bi povećao taj mali avans, Dijego pogledom zatraži podršku od Komplikatora. Ali urednik mu diskretnim gestom pokaza da se ne protivi ponudi.

“Kada će moja knjiga izići?”

“U kom smo to mesecu? Avgustu? Pa, da vam iskreno kažem, kada bude potpuno pripremljena za štampu i mi napabirčimo nekakvi podnošljivi dizajn za korice, verovatno ćemo je ubaciti u neko kraće međuvreme, kada štamparija nije zauzeta drugim stvarima. Neće dugo trajati da se izbaci oko pet hiljada primeraka, što je granica koju stavljamo na sve naše naslove u oblasti 'drugih svetova'. Prema tome, vaša knjiga možda će izići već u decembru, ili tek u proleće.”

Dijega spopade najezda uzajamno suprotstavljenih osećanja. U njemu je ponos, pri pomisli da će, već kroz nekoliko meseci, imati u rukama primerak svoje prve knjige, došao u sukob s gnevom zbog tog, ne baš sasvim idealnog postupka prema plodu njegove mašte. Hteo je da se raspita o mnogim drugim vidovima tog projekta - advertajzingu, prikazima, odobrenjima - ali je naslutio da Perajko počinje da gubi strpljenje. Tako da je, na kraju, Dijego samo rekao:

“Za mene je čast da budem deo Perajkovih serijskih izdanja, gospodine.”

“Naravno, mladiću. Sada se samo pridržavaj svoje liste i vremenom ćeš izrezbariti sebi fino mestašće među onima iz tvog žanra.”

Kada su se ponovo obreli u prvom od niza Perajkovih predsoblja, naišli su na Arlaukavog koji je čekao, čavrljajući s ljupkom, crvenokosom sekretaricom i navodeći je da porumeni. Na rastanku, Komplikator se rukovao s Dijegom, još jednom nabrajajući njegove vrline i dobre izgledе u budućnosti, zapitao ga da li ima nešto novo za oktobarsko izdanje *Mirror Vorlda* i pozdravio ga.

Brodvej je u avgustu prosto ključao. Deca su se igrala, odevena samo u donje rublje, ispred usijanih vatrogasnih hidranata. Ulični prodavci nepomično su stajali u senci svojih suncobrana nad kolima. Smeće se utiskivalo u razmekšali asfalt: metalni zatvarači flaša, šibice, komadići novina. Dijego je skinuo kravatu, a Arlaukavi, premda nije čak ni olabavio svoju, ostao je nepokolebljivo svež i raspoložen.

“Dakle, kako si prošao kod matorog Lovana? Jesi li ga izuo za uslove koje želiš da dobiješ?”

“Teško. Samo sam prihvatio ono što mi je ponudio.”

“Glavu gore, Di! Nemoj da se jedeš. Čuj, sećam se svoje prve knjige. To je bila, ako se ne varam, *Venci za ljubavnike*. Samo deset hiljada unapred i nisam čak ni tražio veća autorska prava za drugo

izdanje! Baš sam ispao fazan! Ali, uskoro ćeš umeti da povučesh prave konce.”

Dijegove sledeći reči bukvalno su eksplodirale iz njega. “Jejl, kako možeš da pišeš samo običnu beletristiku i ništa drugo? Ti si promućuran dasa. Zar te ne zanimaju velike teme?”

Arlaukavi jednim pokretom ruke obuhvati čitav prizor pred njima.

“Šta može biti zanimljivije od ove bogate društvene tapiserije prostrte pred nama? Beskrajna niska popadalih snova i uzlećućih ambicija. Ja prodirem do dna čovekovog srca, Dijego. To je ono o čemu ljudi vole da čitaju. O stvarima iz svoje svakodnevice. Zarađivanju za život, prijateljstvu, venčanju, umiranju. Suoči se s istinom: većina ljudi ne želi tvoje apsurdne uzlete mašte. Pokaži im ono što im je ispred nosa, ali u no-vom svetlu, uzvišeno i upotpunjeno. To ti je kvaka da postigneš uspeh.”

“Ali, osvrni se oko sebe! Naš svet je jedna velika zagonetka! Kako je nastao, kako smo mi dospeli u njega, šta se nalazi u ostatku univerzuma? Kako može biti od stvarnog značaja bilo šta izvan tih kosmičkih misterija?”

“Takva pitanja su fine žvake za brucoše na filozofiji, Dijego. Ali, posle nekog vremena čovek sazri i njegova razmišljanja svedu se na ono što je zaista od životne važnosti. To je ono što još nisi priznao, da ste se ti i tvoji ortaci kosmo lujke zaglavili u pubertetskim obrascima razmišljanja. Pretpostavljam da je to najbolje mesto za one koji imaju tvoj temperament i tvoje uvrnute sposobnosti. Izgubio bi se kad bi pokušao da radiš običnu beletristiku.”

Te kapi su prelele čašu uvreda posle Perajkovog grubog odnosa prema njemu i Dijego steže pesnice i dozva u sećanje pomodrelo oko koje je Arlaukavi stekao prilikom njihovog prethodnog susreta. Ali, on natera sebe da otvori šake i na brzinu se oprostí od Arlaukavog.

“Odavde uzimam metro, Jejl. Vidimo se.”

“Svakako. Molim te, pozdravi mi svoju olujnu i dobro nabildovanu curu. I kako je Kaš u poslednje vreme?”

“Odlično. Svi oni. Zbogom.”

Dijego je izišao iz podzemne železnice na ulicu, pored štanda Draženka Zadovoljca. Većiti nagon naterao ga je da zastane. Iza svoje tezge, Zadovoljac je nosio prljavu majicu bez rukava, tako da

su mu se videle upale grudi i bokserice od debelog platna iznad mršavih nogu.

“Draženko, kaži mi kakva vrsta ljudi kupuje *Mirror Worlds*.”

“Ah, oni su ti čudni i predivni. Nijedan ne liči na drugog i svaki je još gipkijeg uma od onog koji mu je prethodio! Naravno, mnogi moraju da napabirče sve što imaju, do poslednje iskrice, da bi mogli sebi da priušte jedno izdanje. Ali podsticajne diskusije koje sam vodio s tim mušterijama posramile bi umove bar desetak univerzitetskih profesora.”

Dijego podiže primerak *Muze Kremenodivljaka*.

“A šta misliš o prosečnom kupcu ovoga?”

“Mrtva puvala, uglavnom. Mnogima od njih još viri praziluk iz dupeta. Ali često me časte i ne uzmu kusur. Ne mogu reći da ih baš dobro poznajem, jer retko se upuštaju u ćaskanje s onima koji su nalik na mene.”

Dijego se potpuno razvedri.

“Draženko, ulepšao si mi dan. Podsetio si me na razliku između porodice i klike.”

“Drago mi je ako sam ti pomogao, Dijego. A sada mi reci - u tvojoj najnovijoj priči, kad je protagonist morao da obuče mrtvo telo svoje sestre zaražene kugom, koju je ubio neki zli mistik - kako si uspeo da mu uđeš u misli?”

* * *

“**K**ako izgledam?”

Ispred gradonačelnikove rezidencije, s gomilama zvanica koje su ih zaobilazile u predvečerje pod blagim neonskim svetlom, Dijego je posmatrao Masivu s divljenjem i dubokim zadovoljstvom. Obučena u crnu, somotsku haljinu bez naramenica, s cipelama otvorenih na vrhu i s visokim potpeticama, s kosom pričvršćenom na zatiljku svetlucavim bižuterijskim ukosnicama - izgledala je kao da je upravo sišla s umetničke slike, recimo velikog murala koji prikazuje čajanku nekih ljubaznih divova.

“Kada bi lepota dolazila spakovana u vidu praška za pranje ti bi bila 'super ekonomik' veličine s ekstra dodatkom 'izbelji vača mrlja'.”

“Upravo takva pesnička slika kakvu sam želela da postignem. Budalo! Obećaj mi da ćeš se držati svojih kosmogonijskih tema i

nikada nećeš pokušati da napišeš romansu.”

“Upravo takvo obećanje je Jejl Arlaukavi nedavno pokušao da mi izvuče.”

“Nadam se da si obratio pažnju na Jejla. On je dasa sa stilom, iako je pomalo gnjavator. Hajdemo sad unutra. Ne mogu da stojim u redu!”

Ogromna balska dvorana s kristalnim lusterima, bogatom pozlatom i ukrasima, zauzimala je ceo treći sprat zgrade u Kremenodivljaku 851, koja se protezala od Brodveja unazad sve do kolovoza. Svi prozori koji su gledali na uvek pomalo uznemirujući, ma kako poznati, prizor Prljavog i zloglasnog predgrađa bili su zastrveni nabranom zavesom od poda do tavanice, koja je služila kao pozadina niske bine ispred nje. Na toj bini noćas su, za stolovima prekrivenim platnenim stolnjacima, sedeli gradonačelnik Mućko Bakrenodrška, njegov uvaženi gost gradonačelnik Monsir Kvin od Hodočasničkadola i probrani ostali funkcioneri, prijatelji, porodice i finansijeri sa obe strane. Malo podalje, levo od bine, na manjoj okrugloj platformi nalazio se petočlani bend. Muzičari su se već bili okupili i upravo su se zagrevali. Dijego se prijatno iznenadio kada je prepoznao aktuelni ansambl Rasturača Visprenog: Lidiju Uvrnutu, Listića Krelca i Riđana Tapkaroša. Sam trubač, međutim, još nije stupio na scenu.

Ogromni bife protezao se duž zida prema Nizgradu: škampi na ledu, voz od činija govedine, šunke obložene režnjevima ananasa i pilećih krilca na žaru, kao i raznovrsnih salata i punčeva. Brzi i ljubazni barmeni opsluživali su za jednim šankom, mućkajući arkanume, buzere, kosmopolitane i druge koktele. Mnogo stolica na rasklapanje pružalo je najneophodnija sedišta duž dva zida, ali gosti su većinom stajali, manipulišući tanjirima i pićem i kružeći od jedne do druge grupice sagovornika. Podijum za igru u sredini dvorane ostajao je prazan, privremeno ograđen mekim debelim gajtanima, provučenim od jednog do drugog pokretnog mesinganog stubića.

“Umirem od gladi!” objavila je Masiva čitavoj prostoriji. “Dijego, da li ti shvataš da mi je današnji ručak prekinuo požar koji je izbio na nekim gajbama istovarenim na Zemljouzu 833? Jedva sam imala

vremena da se istuširam i picnem pre nego što sam se ovde sastala s tobom. Hajde da jedemo!”

Dijego pusti da ga odvuče do hrane. Osećajući se nelagodno u iznajmljenom smokingu, nije bio dovoljno sposoban da drži u ravnoteži tanjir i čašu istovremeno i zato se zadovoljio šoljom voćnog punča, iako je bio isto toliko gladan koliko i Masiva. Dok je ona gomilala u svoj tanjir meso i kifle, on je našao rešenje tako što je stao pored poslužavnika punog kanapeja i trpao ih u usta jednog za drugim u trenucima kad mu se činilo da ga niko ne gleda. U međuvremenu, za trpezom na bini, specijalni gosti večerali su na otmeniji način, dok ih je neprestano posluživala čitava reka konobara.

Masiva se vrati i stade pored njega, žvaćući sendvič od tri šnicle i isto toliko kriški hleba.

“Mas, nikoga ovde ne poznajem! Moraćeš da me predstaviš nekolicini igrača.”

Bučno gutajući, Masiva mahnu rukom u kojoj je držala polupojedeni sendvič.

“Ono je Prakiljos Otkapaka, Bakrenodrškin glavni majstor. Debeli snob nekoliko stopa ulevo od njega - to je Proćerda Tablanet, kralj pančborda. Onaj momak s kamerom je Grada Nameštaljko, naravno, a njegov bos, izdavač *Sajmitra*, to ti je onaj tip s malo izbuljenim, staklastim očima u belom odelu, Depresivko Naborani. Koga još hoćeš da ti identifikujem?”

“Puna kapa, za sada. Otkud poznaješ toliki svet?”

“Rekla sam ti. Od kada sam mu spasla ono mlitavo salo, ja sam Bakrenodrškin glavni miljenik, njegova 'veza s običnim glasačima'. On me sada stalno vodi na zvanične sastanke. Eto, tako sam upoznala te pompezne gnjavatore.”

Dijego je začuđeno zavrteo glavom. Oduvek ga je čudila Masivina sposobnost da mirno prihvati sve što bi joj život bacio pred noge.

Dijegu se učinilo da daleko na drugoj strani dvorane razaznaje poznato lice: oštre i umorne od života crte crnoga lica Rasturača Visprenog. Ugledavši muzičara, Dijego se razvedri.

“Mas, eno, vidim Rasturača. Odoh da porazgovaram s njim o nečemu što me muči.”

“Provedi se. Ja ću da se džidnem u onom pravcu da malo zezam Bakrenodrškinoz zamenika Kegnija Dosipača. On se već pomalo zaljubio u mene, znaš.”

Ali Dijego je već otišao.

Manevrišući kroz grupe čavrljajućeg sveta što je blaže mogao, Dijego je izgubio Visprenog iz vida. Pošto je zastao da potraži pogledom predmet svog lova, otkrio je da stoji odmah pored svog izdavača.

Slabašni, pa ipak gospodstveni Lovan Perajko stajao je, donekle poduprt rukom bogato okićene smeđokose žene, očito njegove zvanice za to večer, ili čak možda njegove supruge. Držeći slovo o umetnosti i politici, Perajko isprva nije primetio Dijega. Zahvaljujući toj okolnosti, Dijego je pokušao da se iskrade i ode, ali ga je glasno pozvao niko drugi do Jejl Arlaukavi, te je bio primoran da se pridruži grupi.

Perajko mu uputi niz lepih reči:

“Ah, gospodine Krpario, baš sam prijatno iznenađen što sam vas sreo na ovom večerašnjem prijemu. Dame i gospodo, ovo je jedan od naših autora, Dijego Krpario. On se specijalizovao za protivčinjenične priče.”

“Onu tematiku o ‘drugim svetovima’”, dodade Arlaukavi.

Jedva prikriiveni osmesi i prigušeno cerekanje pozdravili su ovo otkriće i Dijego oseti kako ga obuzima vrela, nekontrolisana zajapurenost.

“Sasvim tačno. Ljudi iz ‘mojih svetova’ i ja zarađujemo gospodinu Perajku najveći deo njegovog novca, ubeđen sam. Evo, moje priče su mu možda kupile baš ovu zlatnu dugmad za manžetne, koju pokazuje unaokolo. A sada, s vašim dopuštenjem, moram da potražim svog narkomana, igrača bilijara, barabu, svog prijatelja muzičara.”

Dijego napusti zabezeknute učesnike u prijemu s neizmernim osećanjem zadovoljstva i uz primesu kajanja. Srećom, već je bio primio i unovčio svoj avans.

Sada, iako Rasturača Visprenog nije bilo nigde na vidiku, Dijego ga je u mislima ugledao kako se fiksa u nekom toaletu pred izlazak na scenu. Za trenutak mu pomisao na Zohara Kaša i Milagru Avanturku usledi odmah posle ove slike.

Nije proteklo mnogo vremena, a Masiva je opet uhvatila Dijega. Na širokim, zavodljivim prsima, njena haljina bila je malčice umrljana senfom.

“Brzo, Dijego, ples tek što nije počeo! Valjda nećeš dozvoliti da sve moje igre pokupe Dosipač i njegovi pajtosi?”

“Nikako.” Dijego joj ponudi ruku. “Hoćemo li?”

Probijajući se do gajtana, stigli su upravo kada se ta ograda ceremonijalno uklanjala. Zavijorivši se na podijumu za igru, Dijego i Masiva okrenuše se prema bendu. Improvizujući muzičku pratnju, članovi benda čekali su na svoga vođu. Ubrzo se i Rasturač Vispreni došeta na scenu, iza tamnih naočara delujući kao prototip prezrive, samopotcenjivačke nemarnosti. Pozdravio ga je spontani aplauz. Podigao je trubu do usana (svetlocrveni metal obojen poput krvi gradozveri, sa zlatnim piskom na vrhu) i zavladao je tajac.

Prvi tonovi Visprenog dirnuli su u srce svakog slušaoca. Bolni kao smrt, slatki kao prva ljubav, kratkotrajni kao jedno i drugo, uzletali su ispunjavajući prostor zvučnim girlandama, uvijajući se oko samih sebe, narastajući do nemogućih krešenda, smanjujući se do jedva čujnih šapata. Činjenica da je ta muzika izvirala iz jednog kamenog lica, koje je nosilo nepromenljivi izraz bolnog prezira, samo je povećavala njenu zvučnost. Posle nekoliko taktova ostali muzičari uskladili su se sa svojim vođom benda, mekim potezima preko bubnjeva, picikatom basa, milujućim zvucima saksofona, setnim tipkanjem po dirkama klavira.

Masiva se priljubi uz Dijega kao da se boji da će ga zauvek izgubiti i oni zaplesaše.

Posle ove i još dve sledeće tačke, isto tako tužne i dirljive, Dijego oseti da ga je neko lupnuo po ramenu.

Gradonačelnik Mućko Bakrenodrška bio je atleta na zalasku, i dalje upečatljivi veličanstveni, skinhed. Pre nego što je krenuo u politiku, bio je profesionalni košarkaš u timu Kremenodivljačkih ložača i njegova tadašnja vitkost i visina sada su se spustile u debljinu.

“Masiva, mila moja! Pretpostavljam da je ovo tvoj srećni lepotan. Molim te, upoznaj nas!”

“Dijego Krpario, najbolji pisac Kremenodivljaka, gradonačelniče. Prva knjiga bi trebalo da mu bude objavljena za dan-dva i ona će ga

proslaviti!”

“Masiva, ja jedva ... “

Bakrenodrška je izgledao pomalo razočaran Dijegovom profesijom, kao da je zbog nje nedostojan Masivine ljubavi.

“Pretpostavljam da pišete o svim običnim, banalnim stvarima. Neverne žene, siromaštvo, svet advertajzinga.”

“Nikako! Pišem kosmogonijsku fantastiku!”

“Čekaj malo. Ti si napisao 'Senke inkvizitora'. Mnogo mi se dopala ta priča.”

“Vi čitate KF?”

“Samo nju. Pa, ovo je divno! Potpuno se uklapa u plan koji se večeras spremam da objavim. Ali, najpre, zahtevam jedan do dva plesa sa svojom najdražom činovnicom. Dijego, ako nemaš ništa protiv? “

“Oh, ne, naravno, molim vas, samo izvolite.”

Dijego se povukao s podijuma za igru i stao da posmatra, osećajući mešavinu ljubomore i ponosa. Bakrenodrška i Masiva predstavljali su uzbudljiv par. Na kraju je ponovo dobio svoju partnerku kada se gradonačelnik udaljio da uzurpira druge žene.

Konačno je Masivi bilo svega dosta.

“Ubiše me noge! 'Ajde da presedimo ostatak Visprenove razvučene improvizacije.”

Dijego je jedva dočekao taj predah i oni se preseliše na prazne stolice.

Kada su muzičari uzeli svoju prvu pauzu - Vispreni je čak blagoizvoleo da promrmlja kratko “hvala” - Bakrenodrška se pope na binu s trpezom i oštro naredi da mu se donese mikrofona.

“Pažnja, molim! Imam nešto važno da vam objavim.” On rukom pozva gradonačelnika Hodočasničkadola, smirenog, mršavog i otmenog čoveka, da se popne i stane pored njega. “Uzvratajući plemenitoj poseti mog dobrog prijatelja, gradonačelnika Kvina, grad Kremenodivljak upućuje jedno izaslanstvo kulture Hodočasničkadolu. Sastavljena od najboljih i najpamet-nijih među nama, u svakoj oblasti i načinu života, i predvođena mojom malenkošću, ta misija će ojačati veze između naše dve lepe opštine. Otputovaćemo jednog

dana, kroz nekoliko nedelja, da bismo svojim izaslanicima dali dovoljno vremena da unapred srede poslove tokom svoga odsustva koje će trajati oko dva meseca. Naše prevozno sredstvo biće *Dani na Janu*, veoma luksuzni parobrod. Mnogi članovi naše ekspedicije večeras su sa nama, i ja bih želeo da ih pozovem na dođu na binu, onim redom kako ih budem prozivao, da se poklone i prime vaš aplauz.

“Rasturač Vispreni,
Grada Nameštajko,
Kegni Dosipač,
Mudrosera Budžovanka.
Masiva Žestoka.
Dijego Krpario.”

Naravno, pošto je Dijego čuo svoje ime, njegova zaprepašćena čula više nisu registrovala nijedno drugo. Ozarena Masiva naglo gaje izvukla na binu i on je samo mogao da bulji, kao da sanja ovo čudo, u hordu uzdignutih, čestitajućih lica, uperenih ka njemu i njegovim novim drugovima.

Ali nije bio toliko zapanjen da bi propustio izraz zavisti i neverice na lepom ali razočaranom licu Jejla Arlaukavog, što ga je oduševilo.

* * *

“Oh, ta nemoj, Di, ovo je super vest!” Zohar Kaš za trenutak se okrete od Dijega da bi razmenio novac jednom od mladanih ljubitelja igara u Arkadi. Usred prigušene buke zvona, melodija iz automata, upadanja metalnih kuglica u točkove s lopaticama i udaranja drvenih kugli o kegle na lancima u kuglani, prijatelji su morali da viču da bi mogli da čuju jedan drugog. Bilo je to odmah sutradan posle gradonačelnikovog kotiljona i Dijego je još bio van sebe od onog što se, neočekivano, tamo dogodilo.

“Sada će ti knjige postati strašno popularne. Bibliografski prikazi u *Skimitaru!* Nameštajkove fotke! Tvoje priloge u časopisu svi će pominjati!”

“Gradonačelnik je rekao da samo pisac KF može da prenese pravu atmosferu našeg putovanja.”

“Eto, to je pokroviteljstvo i poštovanje koje si oduvek zasluživao, Di. Uzgred budi rečeno, koliko je daleko ta Hodočasničkadol?”

“Skoro dve stotine pedeset hiljada blokova. Dve hiljade pet stotina opština! *Jan* pređe približno stotinu blokova na sat, tako da će putovanje u Nizgradu potrajati oko dve nedelje. Malo duže, kada se budemo vraćali uzvodno. Naravno, metro bi nas odbacio za daleko manje vremena, ali Bakrenodrška bi teško mogao da smesti celu svoju svitu kako dolikuje. I možeš li da zamisliš koliko bismo bili premoreni kad bismo toliko dugo visili na rukama o držačima u vagonu? Ne, putovaćemo zaista gospodski!”

“Moraćeš mnogo stvari da obaviš pre nego što kreneš.”

“Pa i ne toliko. Neobjavljeni korpus mi je minimalan, a Komplikator već ima dve moje priče predviđene da bi pokrio moje odsustvo za jedno do dva izdanja. Sigurno neću učestvovati u produkciji svoje knjige, tako da Lovan Perajko neće tražiti od mene neki dodatak. Bićemo odsutni ukupno oko dva meseca. Treba samo da se pozdravim sa ocem, pošto prethodno budem obezbedio da ga gospoda Tikvan i doktor Maltret redovno obilaze. A i ti ćeš ponekad navratiti do njega, nadam se.”

“Redovno.” Zohar je oklevao za trenutak pre nego što je postavio sledeće pitanje: “Zar se ne bojiš da će umreti dok ti budeš odsutan?”

“Doktor Maltret predviđa da će živeti duže. I ja, mislim da će čekati da se vratim, samo da bi me još malo propustio kroz emocionalnu cediljku. Uz to, ovo putovanje je životna prilika. Ne mogu dozvoliti da ga propustim.”

“Oh, apsolutno. Pa dobro, izgleda da ćeš imati vremena do mile volje za nekoliko tulumu sa svojim prijateljima. Ajde da počnemo još večeras! Moja smena se završava već za pola sata. Evo ti nekoliko žetona. Idi, odigraj igru do dve, a onda ćemo pokupiti Milagru i Masivu i krenuti po barovima. U Vitstenlijevom je danas večer za dame i sviraće Crnozavarivač.”

“Sa Sokonoscem na bubnjevima?”

“Ko bi drugi?”

“Idem tamo.”

Kada su izišli na Brodvej, dva sunca su još stajala visoko na nebu. Usput, ka Zoharovom stanu, dva prijatelja veselo su čavrljala o

raznim i mnogobrojnim temama. Dijego se osećao kao da su im dani koji predstoje, Zoharu i njemu, popločani zlatom.

Zohar je jedanput okrenuo ključ i ušli su u stan.

“Milagra! Ovo moraš da čuješ! Kakva divna vest!”

Dijego je ostao da čeka u prvoj sobi, dok je Zohar upadao u sledeće sobe, glasno dozivajući svoju ljubavnicu. Odjednom je nastala tišina. Kada se kovrdžavi čovek ponovo pojavio, lice mu je bilo pepeljasto kao mrtve krljušti.

“Nema je. Konačno je uspela da pronađe sve što smo uštedeli. Držao sam taj novac u knjizi koja je imala samo korice. Jednoj od Arlaukavljevih, u stvari.” Zohar pokuša da se gadljivo osmehne. “Smatrao sam da njegova pisanija zavređuju da im se izvade creva. Sem toga, ona nikada ne čita.”

“Stoj, Zohare! Zašto ga nisi stavio u banku?”

“Ja, ovaj, ja nisam baš dobrodošao u ma kojoj banci u Kremenodivljaku, Di. Bilo je tu nekada malih nesporazuma.”

“Gde je mogla da ode?”

“A gde bi drugde? Svome dileru. Brzo! Možda još ima vremena?”

Izbezumljena vožnja podzemnom železnicom, koja je usledila, izgledala je u jednom trenutku beskonačno otegnuta, a potom kao da se skratila na sekunde. Dijegove misli proticale su kao munje, razbacujući oko sebe razne mogućnosti i načine na koje bi mogao da pomogne jadnom Zoharu, jadoj Milagri. Na kraju je ipak morao da prihvati svoje potpuno neznanje i bespomoćnost.

Čeličnim vratima usađenim sa stražnje strane jedne zgrade u sredini bloka moglo se prići samo kroz prolaz zasut pepelom, paralelan sa šinama. Potočići rđe s dovratka tekli su niz betonske zidove. Voz je projurio mimo njih u vrelom, prljavom vetru, dok je Zohar lupao na ulazna vrata. Zalazeće sezonsko sunce bojilo je hrapave, sive zidove sjajnim grimiznim namazima. Najzad se otvorio klizajući kapak i uokvirio par zakrvavljenih očiju.

“Lajonele! Je li Milagra unutra?”

“Ne znam, drugar...”

“Onda otvori, ja ću pogledati.”

Usporeni narkomanski refleksi pretvorili su otključavanje i otvaranje vrata u beskonačnu agoniju, ali na kraju su se ipak obreli unutra.

Jedva osvetljena nekoliko malih sijalica, prodavnica narkotika bila je nameštena kao jeftino, prljavo prenoćište, gomile kreveta na sklapanje, madraca, ugrađenih postelja duž zidova. Priborom za fiksiranje bila je zagađena svaka površina na kojoj nije ležalo nečije telo, odnosno površine gajbica i stolica bez naslona. Iako je jedva mogao da se provlači, Zohar je smesta počeo da hita od klonulog omamljenika do spavača u komi, zavirujući u potrazi za licem svoje dragane. Dijego je pažljivije išao za njim jer nije hteo da se uprlja.

Pronašli su Milagru u neprovetrenom, smrdljivom uglu u prizemlju, pokraj tri prazne igle. Pljuvačka joj se slivala niz obraz i bradu, a disanje bilo gotovo neprimetno i proređeno.

Zohar je podiže u zagrljaj.

“Tri doze džanka! Mesecima nija uzela tri doze odjednom! Dijego, molim te, pomoz mi. Moramo da je odnesemo u bolnicu.”

Dijego se saže da uhvati Milagrine noge.

A tada stigoše nadzemaljski pratioci.

Prolećući kroz zid u prizemlju kao da je obični vazduh, pet svetlucavih ribarica ispuniše sobu mirisom mora. Za polovinu veća od ljudskog bića, jednobojna, s bisernim odsjajem, svaka ribarica bila je umotana u mrežastu draperiju koja je više ličila na produžetak njenog tela nego na haljinu ili ogrtač. Ogromna krila nepravilnog oblika, nalik na svilenkastu prevlaku jastoga, vitlala su za njima, prodirući kroz nežive prepreke na njihovom putu, zidove, tavanice, nameštaj. Jedva čujno, melodično zujanje, koje je bilo na ivici da postane razumljivo, ispunilo je uši ljudskih bića. Nadzemaljske pratilice rasipale su oko sebe iskrice koje su se rasplinjavale u vazduhu, nalik na snežne pahuljice ledene svetlosti. Njihova sestrinska lica, sva različita, svako samosvojno, nisu pokazivala nekakve vidljive emocije.

“Ne!” urliknuo je Zohar.

Ali sva negiranja i suprotstavljanja bila su uzaludna.

Potpuno obuhvativši Milagrino telo, Ribarice su ga neprimetno izvukle iz Zoharovog grčevitog zagrljaja, blago, kao što majka izvlači oštri predmet koji njeno dete drži u ruci. Zatim se vinuše uvis kroz grede na tavanici, a mrtvo ljudsko telo prošlo je zajedno s njima

između skrivenih rupa u materiji isto onako lako kao njeni vodiči ka drugoj obali.

Zohar se sruči na zemlju, grcajući. Dijego pade pored njega. Čebad na kojima je ležala Milagra još su bila topla. Jaki miris mora koji su donele ribarice postepeno je iščileo.

Posle podosta vremena, Zohar prestade da jeca. On i Dijego uzajamno su se pridržavali, ustajući. Dijego ugleda Milagrin novčanik i zgrabi ga i oni pođoše napolje.

Sada je bio sumrak. Dok su stigli do Brodveja, ulične svetiljke su već probadale tminu.

Koračajući nasumice, nisu razmenili ni reč duž desetak blokova. Tada Zohar progovori.

“Ništa me više ne vezuje za ovu tužnu, pustu, bezdušnu opštinu, Dijego. Odlazim.” On malaksalim pokretom uze novčanik koji mu je pružio Dijego, izvadi iz njega gotovinu - koju nemarno strpa u džep - i baci tu jedinu preostalu Milagrinu stvar u slivnik.

“Kada? Kuda ćeš?”

“Što dalje mogu. U Uzgrad, i još dalje.”

4. Svetovi na dlanu

Rastanak od Bazala Krparija, nekoliko da-na pre nego što je *Jan* isplovio, doneo je i očekivane i neočekivane nalete uzbuđenja.

Kao uvek, Dijego je zastao za trenutak u Iversonovoj bakalnici pre nego što će se sastati s ocem. Naručio je flašicu ceđenog soka od celera od stalno šljapakajućeg ženskog vlasnika radnje Esmine i prišao najnovijem pančbordru čija se sportska tematika odnosila na Kremenodivljačke ložače. Na svoje iznenađenje, Dijego je zaista osvojio nekoliko iskrica, koje mu je Prosper Iverson gundajući isplatio. Zviždućući, sav srećan zbog ovog dobrog predskazanja, Dijego izide iz radnje.

Septembar se uskoro završavao i lišće na poznatom drvetu ispred doksata zgrade u kojoj se nalazio očev stan već je suvo romorilo pred dolazećom jeseni i ljuspice sa semenjem prljale su trotoar. Dijego se zapitao da li će ga dogodine videti kako cveta.

U očevoj mračnoj, vlažnoj jazbini, Dijego je najavio šta namerava. Na njegovo iznenađenje, otac se nije sebično usprotivio, niti je ljutito odbio da razgovara o putovanju u Hodočasničkadol. Naprotiv, svesrdno ga je podržao i zatražio da se rukuje s Dijegom. Zapanjen, Dijego je ščepao očevu suvu, svenulu šaku i, pomalo zbunjen, skrenuo pogled. Na svoje veliko iznenađenje, ugledao je primerak *Mirror Vorlda*, otvoren na pomoćnom stočiću, kao da je Bazalo čitao jednu sinovljevu priču.

“Kaži mi,” reče Bazalo, “kako je tvoj prijatelj Zohar Kaš?”

Dijego se štrečno.

“Nije dobro. Uopšte nije dobro.” Dijego je ispričao ocu o smrti Milagre Avanturke i Zoharovom ludom, očajničkom bekstvu iz Kremenodivljaka.

“Njena prevelika doza nije bila iz ovih mojih sireta koje si ukrao, zar ne?”

Dijego oseti kako je pocrveneo i morao je da proguta ubistvenu knedlu tuge i krivice pre nego što je odgovorio:

“Ne, gospodine. Njih smo koristili samo da joj spasi-mo život. U vreme kada je umrla, imala je pristup drugim, jačim drogama.

Nadam se da razumeš. “

Bazalo Krpario nemarno odmahnu rukom.

“Naravno, naravno. Nisam baš totalni naivac. I ja sam se u svoje vreme kretao i uz i niz grad, sinko. Međutim, ako se pojavi još neki takav hitan slučaj, zašto mi se ne bi obratio za pomoć? Dobro?”

“Dobro.”

Kada se Dijego rastao od oca, obećavši da će ga posetiti čim se bude vratio, osetio je kako su neke prastare, unutarne rastavljenosti nestale kod obojice.

* * *

Bila je nestašica šampanjca tog oštrog, vetrovitog dana njihovog odlaska: vozovi i brodovi koji su pristajali u opštini već nedeljama nisu dovozili taj luksuz i sve raspoložive zalihe bile su potrošene. Zato su gomile koje su s obale uzvikivale pozdrave i uzbuđeni putnici na palubi gledali kako zamenik gradonačelnika Arčer Tornhil muški razbija flašu soka od jabuke o pramac *Jana*. Već nekoliko minuta posle te ceremonije, kapetan Navigo Palubar izveo ih je na sredinu reke i usmerio ka Nizgradu, dok se sunčevo svetlo preivalo preko srebmastih talasa koje je prosecao pramac broda.

Dijego je smatrao da su ti prvi dani plovidbe bili idilični. Uz odmor od briga i konvencija, krstarenje je nudilo sve ono u čemu je Dijego uživao: dobru hranu, obilno piće, zanimljive razgovore i raskalašne noći nasamo s neuporedivom Masivom Žestokom, oboje ušuškani u malenoj kabini, poput zaljubljenih golubova u gnezdu. Njegove jedine obaveze: redovno pisanje re-portaža od oko dve hiljade reči, koje je slao (posredstvom kurira iz metroa) svaki put kada bi se *Jan* ukotvio kod zemljouza neke strane opštine, da obnovi zalihe uglja i ostalih stvari.

Stalno raznolik, pa ipak, opšte uzev, sličan predeo grada kotrljao se mimo njihovog broda, nalik na beskonačnu i stalno obrtanu cikloramu. Otprilike svakoga sata, redovno kao časovnik, kapetan Navigo je, kroz glasnogovornik na palubi, objavljivao naziv svake opštine kojoj su se približavali: Glorijet... Ljubaznica... Mišijeterensko poluostrvo... Šiloh... Detelinoford... Ži-vosur... Starograd... Mostovod... Palentus... Sretenje... Smitovgrad... Gavrankapetanovićburg...” Tokom vremena, ova razvučena litanija

izazvala je hipnotičko osećanje otuđenosti. Njihovo putovanje obuhvatiće dve hiljade pet stotina različitih naziva! Već posle prvih nekoliko desetina izgledalo je da su neverovatno daleko od kuće.

Monotonija predela malo se prekinula oko 10.224.001 bloka, ali ta promena nije bila prijatna. Tu su putnici ugledali najgori mogući geto blok: požar je celu opštinu svojevremeno pretvorio u nagorele ostatke: nenaseljene, zloslutne i upozoravajuće. Putnici su mogli pogledom da prođu kroz sve, do samog Prijavog i zloglasnog predgrađa, a vidik između te oblasti i druge obale iza njihovih leđa predstavljao je nepomirljivu anomaliju. Kapetan Palubar svečano je izgovorio naziv opštine - "Svetiljkonauk" - i premda su tu pustoš ubrzo ostavili za sobom, grozni prizor ostao im je u duši još izvesno vreme.

Vreme im je pružalo zdravije promene. Oluje su ključale u ledenim, neprobojnim maglama druge obale i izranjale odatle s vremena na vreme, krećući se popreko preko reke pre nego što bi se sručile na zemlju od jedne do druge strane grada. Dok su uzavreli, praskavi vihuri prolazili iznad *Jana*, posada se smesta munjevito aktivirala, a putnici se povukli u potpalublje, gde su se ugodno upuštali u razgovore uz osvežavajuća pića.

Dijego je otkrio da su mu saputnici zanimljivo društvo. Njihov predvodnik Mućko Bakrenodrška pokazao je da nije samo bučni objavljivač povoljnih vesti koji se rukuje sa svima, kao što je često izgledao u svojim javnim nastupima. Ispoljavajući istinsku nesebičnost u službi svojoj opštini, bivši atleta detaljno je objašnjavao kakve koristi očekuje od ovog putovanja: nova umetnička dela, nove proizvode, nova gledišta. Budući dobar znalac KF, Bakrenodrška je često vodio s Dijegom upravo onakve rasprave kakve je on najviše voleo: o problemima imaginacije. Svaki put satima su pretresali umetničke vrednosti raznih pisaca i priča.

Prakljós Otkapaka, gradonačelnikov glavni majstor, takođe je privlačio svu Dijegovu pažnju. Svetlih očiju, niskog rasta, mršav, s okruglom celom smešno uokvire-nom prosedim zaliscima, Otkapaka je bio posvećen koliko praktičnim, toliko i teorijskim vidovima svoje delatnosti. Osvojio je Dijega dugim diskusijama o smešno glupom stanju u kojem se nalazi tehnologija grada i izgledima da se promeni i usavrši.

“Zato što sami nismo nikada izgradili to veštačko okruženje u kojem smo, već smo ga samo nasledili - ili bar na to izgleda da ukazuju svi istorijski podaci - nalazimo se u situaciji deteta kome je dat radio prijem-nik da ga prouči, a zatim od njega zatraženo da ga ponovo sklopi od gomile razbacanih, neobeležanih delova. Nedostaje teorijsko znanje o tako mnogo delova grada. Nemamo alate da napravimo alate koji će napraviti alate koji su nam potrebni!”

Dijego je osećao kako mu se umne sposobnosti proširuju posle svakog Otkapakinog predavanja i već predosećao da će tako prikupljena nova znanja primeniti u svojoj fantastici kada se bude vratio kući.

Grada Nameštaljko, zvezda među fotografima *Skimitara*, predvodio je celu družinu tokom jednostavnih ali zabavnih provoda, od kojih se većina kretala oko kartanja, pevanja i pijančenja. Prosed i umoran od stalnih sukoba, ogrubeo od fotografisanja šokiranih lica očevidaca hiljade ubistava i samoubistava, Nameštaljko je ipak uspevao da upražnjava osnovna životna zadovoljstva.

Od Mudrosere Budžovanke Dijego se plašio. Bespolna, ukočena profesorka filozofije na Koledžu Kremenodivljaka izgledala je kao potpuno bezosećajna, hladna, racionalna mašina koju ne može uzbuditi nikakva spoljašnja okolnost. A stvari o kojima je umela da razmišlja izazivale su grčeve čak i u Dijegovom mozgu profesionalca.

“Da li veruješ u nulti blok, Krpario?”

“Molim? Šta pod tim podrazumevate?”

“Blokovi Kremenodivljaka numerisani su kao deo u opsegu od deset miliona, računajući od neke hipotetične polazne tačke. Planiramo da proputujemo približno dva odsto tih blokova, dok ne stignemo u Hodočasničkadol. Ali, šta ako nastavimo putovanje? Postoji li blok nula? Ili je naša numerologija samo prividna? I ako blok nula postoji, šta bi se moglo videti s te krajnje tačke?”

Dijegu su se i um i usta zavezali. Izvinio se i otišao i od tada izbegavao Budžovanku kako je najbolje umeo.

Čak je i ulizica Kegni Dosipač, i pored svojih ljigavih flertovanja upućenih pobednički nazainteresovanoj Masivi, uspevao da zabavi Dijega svojom ogromnom zali-hom nepristojnih viceva.

Ovi, kao i dvadesetak drugih sugrađana, svaki od njih sjajan primer svoga zanata, skraćivali su protok vremena.

Ipak, najprijatnija od svih mogućnosti bila je prilika da se malo posedi s Rasturačem Visprenim.

Većito uglađeni muzičar provodio je mnogo vremena u svojoj kabini i Dijego je podozrevao da on tamo drema u dugotrajnim zagrljajima heroína. Ali, na brodu je bilo i mnogo žena koje su ulazile u Rasturačevu kabinu da ga rasonode. Međutim, kad bi se pojavio da uđe u društvo, bio je centar magnetne privlačnosti. Nikada preterano istaknut niti razgovorljiv, Vispreni je ipak uzimao najbitnije učešće u mnogim diskusijama. I na kraju je Dijego uspeo da ga ulovi nasamo i da s njim razmotri neke podvrste umetničkog stila, te neprijatne teme koje je pokrenuo njegov urednik Sporać Komplikator.

Vispreni je strpljivo saslušao Dijegove probleme, a onda isturio glavu tako da mu se video par svetlucavih, krvlju podlivenih očnih jabučica iznad okvira naočara za sunce. Svojim učtivim, promuklim glasom, on samo reče:

“Ako je to u tebi, burazeru, moraće da iziđe. A kako izlazi, e, to je stil. Ali, stil nastaje iz svega što si u životu video, učinio ili pomislio. Ne možeš izbeći ili uništiti svoj stil, sve i da hoćeš. Najviše što možeš, to je da svesno pomalo izgadiš neke od hrapavih ivica. Rafiniraj malo svoj talenat, burazeru.”

Dijego oseti kako mu ogromni teret kojeg nije ni bio svestan pada sa srca. Slušajući te noći kako Vispreni vežba sam na palubi (njegova nepozvana publika okupi-la se u mraku na pristojnom odstojanju od trubača, da ne bi osećao njeno prisustvo, a da bi ona ipak mogla da čuje svaku slatko izvajanu notu otisnutu u vlažni vazduh), Dijegu se učini da je to ponoćno ponavljanje bez reči prethodne teorije Visprenog još bolje rasvetlilo stvari nego ono što je izgovorio.

Jedini izuzetak tog neformalnog druženja predstavljali su gradonačelnik Monsir Kvin i njegova mala svita. Četiri ili pet stanovnika Hodočaničkadola, odeveni u svoju čudnu nošnju, odlučili su da se ne druže s Kremenodivljacima. Obedovali su odvojeno. Govorili su učtivo svojim čudnim naglaskom i neobičnim narečjem kad god bi im se neko obratio, ali sami nikada nisu započinjali razgovor. Naravno, nisu igrali poker, šarade ili dvadeset pitanja.

Kad bi ga upitali o toj nepristupačnosti, Mućko Bakrenodrška samo bi slegnuo ramenima.

“U Hodočasničkadolu drugačije se živi. Drugačiji su običaji, drugačiji stavovi, drugačiji prioriteti. Ali, verujte, moje diskusije s Kvinom uverile su me da jedva čekaju da nas ugoste. Uostalom, čemu bi služilo ovo putovanje ako bi bilo samo zato da posetimo ljude iste kakvi smo mi sami.”

Sredinom oktobra počela je da raste uzbuđenost na palubi *Jana*. Hodočasničkadol je ležala samo nekoliko hiljada blokova odatle. Uskoro će biti ukotvljeni u zemlji na čije tlo do tada nisu nikada kročili.

Noć uoči očekivanog dolaska, Rasturač Vispreni improvizovao je blistave note, iščupane iz korena, istisnute iz njegove krvavocrvene trube, koje su se kovitlale kroz nepoznati vazduh i svima im saopštavale kolika je njihova neporeciva iskorenjenost, to gorko-slatko osećanje, podjednako zastrašujuće i uzbudljivo.

Sanjajući nešto na uzanom ugrađenom ležaju, Masiva je tako čvrsto grlila Dijega, utonulog u misli, da je osećao da će pući, ali i da je zaštićen njenom ljubavlju.

* * *

Prva nedelja u Hodočasničkadolu naprosto je proletela. Odmah po iskrcavanju jednog, vinom obogaćenog oktobarskog jutra, kada ih je pozdravila masa razdraganih građana i zvaničnika na zemljouzu Hodočasničkadol 35, uz muziku, povike i apaluz, počelo je gotovo danonoćno gošćenje, uz obilatu raskoš, a svaka reč posetilaca prihvatila se kao bitna i zanimljiva.

Pošto su ih odveli u hotel sa tri zvezdice “Pavo Armz”, nekoliko posetilaca iz Kremenodivljaka moglo je sebi da priušti kratki odmor pre večernjeg prijema. Masiva i Dijego žustro su se sručili na meke dušeke, smejući se na tu neverovatnu okolnost da su se tu našli, tako daleko od kuće.

“Vatrogasac i siromašni književnik! Zaista smo zajebali ceo svet!”

“Govori samo u svoje ime, Di. Moja prirodna nadarenost upravo sada dobija poštovanje koje joj dolikuje.”

Zadovoljni što su neko vreme van kruga svojih drugara - tesni smeštaj u *Janu* počeo je da gubi privlačnost pred kraj puta - upustili

su se u dugotrajno i vruće zajedničko tuširanje, a zatim naručili veliki ručak da im se donese u sobu. Pošto su zatim zaspali, probudio ih je glas hotelskog službenika oko pet po podne, podsećajući ih na njihove obaveze te večeri. Svečano su se obukli i sastali se s ostalim društvom u hotelskom predvorju. Dijego je mislio da je Masivina suknja od šifona očaravajuća - kao i Dosipač, sudeći po njegovim skrivenim pogledima. Pošto su bili sprovedeni do čudno sastavljene grupe motornih vozila, odvezli su se Uzgradom do gradonačelnikove rezidencije.

Kada se našao u velikoj, pretrpanoj, bučnoj balskoj dvorani, Dijego je odjednom doživeo jak, ali izokrenut utisak "već viđenog". Prizor je predstavljao živu sliku u ogledalu, pa ipak uz mnogo neprijatnih iskrivljenosti, onoga što se događalo kod kuće kada je bio imenovan za ovo putovanje, tako da je osetio kako mu se svest deli na pola.

Ili, bolje rečeno, doživeo je osećanje kao da mu se pamćenje preklopilo, da sadašnjost kreće unazad da bi se spojila s prošlašću.

Jer mnoge stvari u Hodočasničkadolu razlikovale su se, makar i jedva primetno, od svojih parovau Kremenodivljaku. Čudni arhitektonski ukrasi činili su da unutrašnjost i spoljašnjost budu zagonetno onostrani. Ispisani putokazi u opštini sadržavali su nekoliko nepoznatih slova. Čudno oblačenje dodavalo je još jedan sloj nesaglasja. Ali, najupadljivije, govor Hodočasničkadoljana udarao je Dijegu u mozak. Ono malo razgovora koje je do tada imao sa starosedeoocima teklo bi glatko, ali posle svake pete ili desete reči, nepoznati izraz bi, poput obrušene stene, preprečio put. Ponekad su te prepreke mogle da se zaobiđu uz pomoć konteksta. U drugim prilikama pretvorile bi se u barikadu nera-zumevanja.

I sada, kada je gradonačelnik Hodočasničkadola ustao da održi govor, ovaj problem više nije mogao da se izbegne.

Dijego je jedva razumeo pola od onoga što je izrečeno.

"Čeme i džiberi, večeras otkidam na svoje stajanje pred toliko finih pukolja i što mogu da pružim našim novim kičastim ćunama buznu dobrodošlicu. Predviđam dugotrajni i svačim nabiflovani obraz uz obraz između naše dve napaljane Opštine, koji će nam doneti porast trgovine, stimulisati nove odabrane top nosonje i mudro-sere najvišeg ranga."

Dijego se neko vreme upinjao da prati govor, ali na kraju je digao ruke, klimajući glavom i smešeći se na način za koji je verovao da predstavlja i u drugim kulturama znak zahvalnosti i prijateljstva, a ne samo imitaciju srećnog idiota. Ostali njegovi sugrađani primenili su istu taktiku, izuzev Mudrosere Budžvanke, koja je hvatala beleške na platnenom salvetu.

Dijego je preostali deo ceremonijalnog govora Monsira Kvina proveo razrađujući u mislima novu priču o liku koji se jednog jutra probudio i otkrio da više ne razume govor sebi ravnih.

Sledeći dani predstavljali su stalni tornado aktivnosti. Svi zajedno ili svako za sebe, Kremenodivljaci su se susretali sa svojim parnjaicima među stanovništvom Hodočasničkadola. Dijego je otkrio da njegov spisateljski brend uživa svesrdne sledbenike četvrt miliona blokova daleko. Prijateljski je ćaskao sa desetinama pisaca kosmogonijske fantastike, povremeno hvatajući zanimljiva saznanja i nadajući se da i on takva prenosi njima. I što je više razgovarao, to je bolje počinjao da shvata nerazumljivi govor žitelja Hodočasničkadola.

Masiva je bila oduševljena vlastitim druženjem s vatrogascima Hodočasničkadola.

“Di, naprosto da ne poveruješ! Oni upotrebljavaju divne obrtne prstenove da bi sprečili da im se šmrkovi zamrse!”

Takav specijalistički entuzijazam izgleda da je zavladao i kod ostalih. S vetrom u jedrima kakav je izazivao Vispreni slobodno improvizujući s kvartetom hodočasničkadolskih džezera, najviše u čudnim ritmovima, izaslanstvo kulture sazrevalo je u slatko i sočno voće.

Ali, iako prijatni i stimulatívni, ti sastanci su uzeli danak od Dijegove energije i želje da razgovara. Zato, kada mu je Mućko Bakrenodrška prišao jedne noći i šapnuo mu u uvo predlog kako da naprave mali odmor od svojih obaveza, Dijego je bez oklevanja prihvatio, uputivši Masivi samo jednu do dve pomisli griže savesti.

* * *

Hodajući niz raskošno osvetljeni Brodvej, okružen svojim veselim muškim drugarima Kremenodivljacima, Dijego je ćutao, uznemiren. Brinuo se šta će reći Masiva ako ikada otkrije istinu o ovom večernjem izletu. (Spasonosna laž bila je da je reč o odlasku u jedno

parno kupatilo samo za muškarce). Možda bi još mogao da se iskrade...

Ali tada se ogromni, košarkaški dlan Mućka Bakrenodrške spustio na Dijegovo rame, vezujući ga neraskidivo s učesnicima u bučnoj zabavi.

“Neka neobična koka svima bi nam prijala, čuj, Krpario! Ne izostavljajući tvoju ličnu žensku, pošto je ona svakako prelepa i dovoljno zaljubljena, ali čak i savršenstvo vremenom dosadi.”

Grada Nameštajko reče:

“Nismo svi te sreće da imamo svoje cure zajedno s nama, toliko sam zagoreo da sam čak pomišljao da startujem Budžovanku. Ona je bila jedina žena koju Vispreni nije osvojio.”

Muzičar s tamnim naočarima zareža i odgovori:

“Dame vole čoveka koji vlada svojim usnama.”

Kegni Dosipač prevuče rukom preko svoje uljem namazane kose i reče:

“To me je podsetilo na jedan vic. Jednom se zagorela žena majstor našla sama sa svojim ubistvenim ključem na zavrtnj. “

“Molim te”, kikoćući se reče Prakiljos Otkapaka, “bez neopravdanog omalovažavanja moje profesije!”

Desetak bučnih pustolova svesrdno zaurlaše od smeha. Šegačenje je odzvanjalo još nekoliko blokova, dok su pešaci Hodočasničkadola gledali na veselu družinu stranaca radoznalo, ali ne i neprijateljski.

“Stoj!” viknu Bakrenodrška. “Ovo je adresa koju su mi dali. Ja ću predvoditi juriš!”

Preskačući po tri stepenika odjednom, Bakrenodrška stiže do ulaznih vrata i povuče gajtan od zvona. Zastori se uz trzaje povukoše i vrata se otvoriše.

Sisata žena koja ih je s osmehom pozdravila ispod zaustavljenih zvona očigledno je bila vlasnica javne kuće. Dijego je pomislio da liči na nogatu igračicu u ansamblu koja je napustila posao da bi postala šefica gurmanskog ratorana, uz specijalne usluge posetiocima.

“Ah, naše upicanjene mušterije! Dobro nam došli, flašeri, dobro došli u najbolji kupleraj u Hodočasničkadolu! Uđite, isušićemo vam muda na najlepší način!”

Bakrenodrška i ostali navališe unutra.

Dijego je dobio lupanje srca pri pogledu na prizor koji ih je dočekaao.

U velikoj sali, ukrašenoj skarletnim, nabranim tapetama, boravilo je dvadesetak prostitutki, svaka prekrasna pri svetlu iz gasne lampe, svaka polunaga. Pijanista je tiho prebirao po dirkama pijanina. (Za trenutak izabravši umetnost radije nego putenost, Vispreni ode u stranu i započne stručni razgovor s natmurenim kolegom.) Pre nego što je Dijego uspeo da se povrati, Bakrenodrška je već obgrlio dve žene, pao poleđuške na otoman držeći u krilu gomilu uspaljenih devojaka i počeo da naručuje piće.

Dijego je postao plen plavokose ženice, koja mu je ugurala piće u šaku. Počeo je da zamuckuje tokom razgovora koji jedva da je mogao da razume, pošto je žena imala još širi naglasak i vokabular.

“Jeste li - je si li ti iz Hodočasničkadola?”

“Nee, tvojaa turbo koka je čuknula na ovaaj sveet u Anzacu.”

Dok je Dijego završavao piće, starinsko osvetljenje u sobi već je počelo da prevlači svaku površinu zlatastim sjajem. On i mala plavuša ljubili su se u trenutku kad se začuo vrisak.

Dijego skoči na noge. Bakrenodrškine dve prostitutke grebale su ga po licu, terajući ga da ih pusti iz prijateljskog zagrljaja. Gradonačelnikova košulja bila je delimično raskopčana, otkrivajući veliku, raznobojnu krljušt koja mu je ležala na grudima. Raskrvavljeno lice mu je imalo izraz krajnje zaprepašćenosti.

“Cure, cure, šta vam je?”

“Krljuštar! Krljuštar! On je krljuštar!”

Neobjašnjivu optužbu prihvatile su i ostale i ona se zaorila kroz čitavu javnu kuću. Iz svih uglova zgrade pohrlile su mušterije i prostitutke u salu, urlajući psovke i naređenja.

Pre nego što su Dijego i njegovo društvo stigli da se umešaju, dve kršne, polugole ljudine zgrabile su gradonačelnika za ruke i noge. Ostali Kremenodivljaci našli su se u sličnom klinču i nisu mogli da pomognu svome drugu.

Bakrenodrška se otimao, na izubijanom licu mu se videlo da je uvređen i da ne shvata šta se dešava.

“Prijatelji, prijatelji, čime sam vas to uvredio? Samo mi objasnite, i ja ću...”

Gradonačelnikovo zbunjeno negodovanje naglo se prekinulo kada mu je jedna kurva, izbezumljenog pogleda ispod paperjastih kovrdži, do drške zarila u grudi nož za otvaranje pisama, nalik na bodež.

Šiknula je krv. Bakrenodrška je ispusti grleno, samrtno krkljanje i klonu na pod.

Sveprisutni vanjski likovi odazvali su se ovom neizrečenom smrtnom pozivu da izvrše svoju dužnost. Istoga časa su crvenkastomrki nadzemaljski pratioci nagrnuli kroz zidove: dvojica zatvorskih bikčina, čija su zupčasta krila za nijansu bila crvenija od njihovih mišićavih čovekolikih tela, tvrdih kao nadgrobna ploča. Pogrebници sa životinjskim glavama ispunili su sobu svojim smradom: kada bi pregrejani ulični pločnik oživeo i počeo da luči kiselkasti znoj, to bi otprilike moglo da se uporedi sa zadahom bikčina.

Potpuno zaleđenog uma, Dijego je samo bespomoćno mogao da se priseti slatkog mirisa ribarica kada su bile došle po Milagru.

Obgrlivši gradonačelnikovo mrtvo telo nežno, kao što majka povija bebu, bikčine su sabile ogromni zamah vazduha ispod krila i pod uglom se ustremile naviše, s preobraženim mrtvacem, kroz zid.

Dolazak i odlazak nadzemaljskih pratilaca izazvao je hlađenje grozničave krvoločnosti Hodočasničkadoljana. Ali, daleko od toga da su zaboravili na Dijega i njegove drugare. Pošto su ih prethodno grubo držale sve mušterije i njihove ženske, stanovnici Kremenodivljaka izišli su iz kuće s lisicana na rukama i u policijskim kolima.

Na putu ka zatvoru, Dijego je pretpostavio da će mu Masiva jednoga dana oprostiti.

Ali da li će on ikada oprostiti samom sebi?

Dijego je mogao da se zakune da je u Bakrenodrškoj krljušti prepoznao jedan nezaboravni primerak koji je on lično iščupao s njegovog pravog mesta. Vlasti su postupale s žiteljima Kremenodivljaka kao da imaju neku zaraznu bolest: cela grupa, i miškarci i žene, bila je izolovana na gigantskom mardelju u policijskoj stanici Hodočasničkadol 40. Uslovi boravka - kreveti na sprat, jedan jedini neograđeni toalet i lavabo, svetlo koje gori bez prestanka - bili su mučni, ali ne i svirepi. Ipak, posle prve nedelje provedene u zatvoru, svi su počeli da besne.

Kao najugledniji članovi izaslanstva kulture, Kegni Dosipač i kapetan Navigo Palubar bili su imenovani da zastupaju prestupnike. Ali, nisu u stvari ništa mogli da urade. Nikakva istraga, podizanje optužbi, saslušanje niti suđenje nisu usledili posle skandala u javnoj

kući. Očigledno, njihov "zločin" bio je nesumnjiv, sam po sebi jasan i neiskupljiv.

Jedino je ostalo da se obelodani njihova zaslužena kazna.

Nisu svi stanovnici Kremenodivljaka nosili krljušt. Ali oni koji jesu doživeli su da im njihove amajlije budu brutalno strgnute s lančića oko vrata.

Naravno, razgovori zatočenika uzaludno su se vrteli oko čitave te tarapane. Pokušavali su raznim teorijama da objasne zašto njihovi domaćini tako fanatično ukazuju poštovanje krljuštima gradozveri. Žitelji Kremeno divljaka teško su mogli da pojme to "obožavanje". Na kraju su mogli samo da se slože s mišljenjem koje je iznela Mudrosera Budžovanka:

"Ovi naši susedi su neporecivo, neizmerno provincijski nastrojeni. Ali, i mi smo, što dokazuje naša neoprezna uvreda. Psihološka slika grada ne samo da je veća nego što smo zamišljali, veća je nego što možemo da zamislimo."

Dijego je pozeleo da se suprotstavi tom osećanju, u skladu sa svojom profesionalnom čašću, ali je na kraju morao da prizna da ni sam ne može da predvidi šta će, u tom pogledu, da se dogodi.

Dosadni i zamomi dani vukli su se, kao voda niz slivnik. Dve nedelje, tri nedelje čudi su se razbuktale, neki zatvorenici postali su mrzovoljni, neki, agresivni. Podigli su tobožnje ograde od razapetih ćebadi da bi sebi priuštili makar i prividnu privatnost i intimnost. Dijego se brinuo zbog Masive: njena priroda je zahtevala veliki prostor i slobodu i njihov boravak u zatvoru kao da ju je iscrpljivao više nego većinu ostalih.

U petoj nedelji zatvorenicama je rečeno da mogu izići na slobodu. Taj dobri glas doneo im je gradonačelnik Monsir Kvin lično. Stojeći iza rešetaka njihovog kaveza, Kvin je posmatrao znatiželjna lica Kremenodivljaka kao da se nalazi ispred kaveza punog uhvaćenih ljudožderskih pacova.

"Zamenik vašeg gradonačelnika odazvao se na naše zahteve da nam se nadoknade vaši zločini. Novac i formalno izvinjenje u pisanom obliku stigli su danas metroom. Svi ste pomilovani i oslobođeni. Odavde ćete nastaviti pravo do zemljouza, ukrcati se na svoj brod i nikada se nećete vratiti."

"A naše stvari?" upita Dosipač.

“Sve su spaljene tokom obreda smirivanja.”

Grada Nameštajko klonu, tužno mrmļajući nešto o negativima svojih snimaka. Rasturač Vispreni se trže, kao da ga je neko udario u stomak i pred Dijegom se ukaza slika crvene trube po kojoj ližu plamenovi. Ali, nije postojalo nikakvo pravo traženja oštete pred ovakvom bezočnošću.

Dani na Janu isplovio je iz Hodočasničkadola i iz opreznosti nije se ponovo ukotvio sve do sledećeg dana, na razdaljini od desetak opština. Tu su zatražili pomoć od međuopštinske humanitarne organizacije Pomoć putnicima, koja im je poklonila nešto odeće i namimica da imaju pri povratku, kao i zvanična uverenja koja su važila za više njenih ispostava u drugim opštinama.

Rasturač Vispreni trijumfalno se vratio na brod držeći obema rukama malo ulubljenu trubu, pronađenu među prilozima građana Pomoći putnicima. Te noći odsvirao je sjajnu tužbalicu za Bakrenodrškom, na izvestan način prizivajući njegov duh kaskadama melanholičnih nota, širokim kao što je i gradonačelnik bio.

* * *

Umotan, zbog rane decembarske hladnoće, u staru, vunenu jaknu s našivenim džepovima, Dijego je stajao kod prednje bakarne ograde *Dana na Janu*, posmatrajući kako mu se njegova rodna opština približava preko vode bez odsjaja, ukoso osenčena smirajem nizgradskog dnevnog sunca, pošto je sezonsko sunce već odavno bilo izmaklo pogledu da bi grejalo druge oblasti u gradu, ostavljajući one poznate, Brodvejem prosečene zgrade koje je Dijego nazivao svojim domom, da stoje poređane kao šahovske figure pred početak igre.

Stojeći kraj Dijega, Masiva se umotala još i u brodsku ćebad, kao dodatnu zaštitu od oštine tog godišnjeg doba. Još od njihovih poslednjih mučnih dana u Hodočasničkadolu, bila je neraspoložena i povremeno bi zapadala u trenutke u kojima nije bila u stanju da se zagreje. Dijego nije mogao da zameri njenom ličnom reagovanju na tragediju. On sam ostao je uznemiren i opsednut početkom tužnog vrhunca njihovog “izaslanstva kulture”.

“Biće mi toliko drago da stupim na tle divnog, divnog Kremenodivljaka”, rekla je Masiva. “Ne marim da ikada ponovo

negde otputujem.”

“Ni ja.”

“Zaista je šteta što su se naše velike nade pri polasku ovako završile.”

“Mislim da smo imali sreće što smo ostali živi.”

* * *

Ispred Svrđloprodukta s navučenim roletnama pred ponoć, Dijego steže Masivinu ruku. Slike, zvuci i mirisi Kremedovljaka pobudili su u njemu tešku nostalgiju, srceparajuće osećanje zahvalnosti. Dobro raspoloženje vratilo mu se i on je odmah stao da zamišlja kako odvrtni ostaci nedavne noćne more isparavaju i odlaze iz njegove duše.

“Dijego, noćas neću da budem sama.”

“Pa naravno da nećeš. Bićemo ovde, kod mene. A onda, ujutro, posetićemo mog oca.”

“Odlično. Haj’mo gore.”

Stan je imao ustajali miris i Dijego je otvorio prozor. Povisio je kazaljku na termostatu da bi ubedio radijatore da prorade. Ali i posle pola sata gvozdena rebra bila su hladna kao i uvek. Kipteći od besa, Dijego je sišao do gazdinog stana da mu lupa na vrata. Ali Mlatipara Kamenorezac nije ni nos promolio i Dijego se povukao, pobeđen.

“Hajdemo u tvoj stan, Mas. Ova šupa je kao frižider. Još koliko sutra ima da se iselim iz ove jazbine.”

“Ne, ja sam mrtva od umora. Nabaci nam još jedno do dva ćebeta i biće nam lepo.”

Dijego je poslušao i oni se zavukoše ispod nagomilane posteljine. Pre nego što su i osetili da im se bliži, san ih je savladao.

Oko tri sata ujutro, međutim, Dijego se trgnuo iz sna.

Neko je bio s njima u sobi i šaputao.

“Di, Di, čuješ li me?”

Ustežući se, Dijego uzvratil šapatom.

“Ko je to? Šta hoćeš?”

“Oh, pa ovo je predivno! Najzad sam te našao, posle onoliko uzaludnih pokušaja! Di, to sam ja, Zohar!”

Masiva je i dalje hrkala, neprobuđena. Dijego ustade i primače radio. Na aparatu se nije videlo da je uključen, skala mu nije bila

osvetljena, ali se Zoharov glas ipak čuo iz njega.

“Ne mogu dugo da govorim, Di. Noćas je prenos prenatrpan. Zato samo slušaj. Ja sam sada desetinama miliona blokova u Uzgradu. Kakva sjajna ekspedicija! Predivno je! Pronašao sam voz sa svojim imenom ispisanim na njemu, sećaš se, pre onoliko godina. A tek pivo! Pivo pri kojem ti se čini da *rude bravo* ima ukus mokraće! Sada sam srećan, Di. I mogu da potvrdim da naš grad pobuđuje veće strahopoštovanje nego što smo ikad verovali. Veruj mi, prijatelju. Sve se kreće u najboljem pravcu.”

“Zoh, Zoh, pričaj mi još!”

Ali čudesni radio nije odgovorio i Dijego je samo mogao da se otetura natrag u postelju.

Jutro se rađalo bleštavo. Dijegu se oči otvoriše oko devet sati i on skliznu iz postelje ne budeći Masivu.

Ono od sinoć, onaj čudni doživljaj - da li sam to sanjao? Ili je to bila prividna slika hodanja u snu? Neurotično maštarenje o ispunjenoj želji i autosugestija?

Što god da se dogodilo, Dijego je znao da mu je ta nemoguća komunikacija s prijateljem koji je otišao prčinila zadovoljstvo i oslobodila ga svih strepnji.

Pisac je stao da pretura po stanu. Pošta od preko dva meseca bila mu je nagomilana na pisaćem stolu: mora da je to bila Mlatiparina usluga svome kirajdziji. Dijego ne brzinu pregleda gornje slojeve, pre nego što je stigao do zapečaćenog koverta s povratnom etiketom Perajkovih izdanja.

Iz raspečaćenog koverta izronio je primerak *Svetova na dlanu*.

Na omotu glomazne knjige nalazila se samo jedna od najlepših slika Vatala Zasenjivača. Desetak izdavačevih pohval objavljivalo je dolazak nekog stranca po imenu Bazalo Krpario kao najnovije zvezde na nebeskom svodu kosmogonijske fantastike.

Udenuta u knjigu na hartiji sa zaglavljem *Mirror Vorlda* nalazila se kratka poruka Sporaća Komplikatora: *Misliš li da možeš da se izležavaš na lovorikama, Krpario? Ni pomena! Na posao, smesta!*

Dijegov široki osmeh dok je budio Masivu izazivao je isti takav i s njene strane. Sinoćni počinak u postelji na koju je bila naviknuta kao da joj je u velikoj meri vratio nekadašnju bodrost. Zavrištala je kad je ugledala knjigu, otela je iz njegovih ruku i čvrsto je priljubila uz grudi.

“Ti, mladi genije, ti! Daj svojoj najvećoj obožavateljki jednu slatku akrobaciju!”

Posle nekog vremena, idući na doručak u Kernerov restoran brze hrane, dok je Dijego držao knjigu u ruci znatno manjoj od Masivine, naiđoše na Draženka Zadovoljca u poslu, pored njegovog štanda.

“Imam naslaganu gomilu knjiga od mojih kupaca, spremljenih da ih potpišeš s posvetom, Dijego!”

“Kasnije, Draženko, prvo moram da posetim oca i da mu pokažem ovaj primerak!”

Masiva zastade ispred decembraskog, ogolelog drveta koje je stražarilo ispred zgrade Bazala Krparija.

“Vidi ove debele pupoljke, Di! Na proleće će biti puno cvetova!”

U hodniku zgrade, nekoliko koraka daleko od ulaznih vrata stana u kojem je Dijego proveo detinjstvo, začuše promukli krik i tresak, kao da je neko snažno udaren i oboren na pod.

Dijego je drhtavim rukama baratao ključem po bravi, sve dok Masiva nije ramenom snažno udarila u drvenu ploču i izbila bravu iz trulog drveta.

Oboreni presto Bazala Krparija bio je prazan. Dijego polete ka otvorenom prozoru. Naravno, kao i uvek, nadzemaljski pratioci okupljali su se na sve strane po nebu, neki noseći teret, neki ne, znamenja svega što postoji van domašaja ljudskog poimanja.

I ceo stan bio je ispunjen samo mirisom mora.

Scan: **anahronic**

Za vas: **BABAC**

Table of Contents

[Naslovnica](#)

[Pol di Filipo - Godina u linearnom gradu](#)

[1. Strah od zatvorskih bikčina](#)

[2. Lov na krljušt](#)

[3. Večernja sedeljka i samoubistvo](#)

[4. Svetovi na dlanu](#)

